

По ПЪТЯ КЪМ Сантяго

Един пътепис на
Тихомир Димитров

ТИХОМИР ДИМИТРОВ

ПО ПЪТЯ КЪМ САНТЯГО

2011 г.

Този сборник е факт единствено благодарение на теб, читателю!
Без твоето съществуване историите ми нямаше да имат никакъв
смисъл...

Предоставям ти свободен достъп до цялото съдържание на новия
ми пътепис, тъй като не желая да поставям бариери между това,
което правя и този, за когото го правя.

Ако пътеписът ми ти хареса или се окаже полезен за бъдещи
приключения, можеш да възнаградиш усилията ми, като си
"купиш" копие от него, на определена от теб цена. Без дори да
ставаш от компютъра. Подробностите са на 88 страница.

Предварителни благодарности и...

Buen Camino!

Тихомир Димитров

Лиценз:

Поставянето на линкове е свободно. Използването на части или на цялото произведение за некомерсиални цели е позволено с посочване на автора и линк към оригинала. Използването с комерсиална цел се заплаща по споразумение. Публикуване на преработки не се допуска по никакви причини.

Тихомир Димитров, автор, 2011 г., <http://asktisho.wordpress.com>

ТИХОМИР ДИМИТРОВ

ПО ПЪТЯ КЪМ САНТЯГО

Първо (електронно) издание

2011 г.

ПО ПЪТЯ КЪМ САНТЯГО

/ СЪДЪРЖАНИЕ /

Предисловие.....	стр. 9
Предисторията.....	стр. 15
В началото беше Мадрид.....	стр. 22
Първи крачки.....	стр. 29
Ежедневието на поклонника.....	стр. 38
Ангели и чудеса.....	стр. 46
Приятелите от Камино.....	стр. 52
Изпитанието.....	стр. 63
Мъжете са глупави.....	стр. 69
Нейните посмъртни приключения.....	стр. 73
Разговор с Архангела.....	стр. 76
Практически съвети.....	стр. 81
Как да възнаградя автора?.....	стр. 88
Още книги от Тихомир Димитров.....	стр. 89
Обратна връзка.....	стр. 90

По истински случай...

ПРЕДИСЛОВИЕ

Минаха точно две години, откакто 500 километровата ми разходка от Бургос до Сантяго де Компостела приключи. Бях обещал да напиша пътепис, но в последствие се отказах от това свое намерение, заради две конкретни причини:

Първо, от опит разбрах, че да извървиш Камино е незабравимо, но лично преживяване – уникално е за всеки човек, дръзнал да приеме предизвикателството. Не исках да създавам предварителни нагласи у никого, за да не му развалям удоволствието след това. Аз самият тръгнах по Пътя без очаквания – нямах „теоретична“ подготовка, нищо не бях чел, дори не разполагах с карта на маршрута. Следвах стрелките и се наслаждавах на мига.

Второ, извървах само 500 км до океана, но пропътувах сигурно половин милион километра навътре към себе си. Камино действително е мистично преживяване – свързано е със синхроничности, прозрения и обрати, с твърде лични откровения и душевни състояния, които не всеки е готов да сподели. Писателите са екхибиционисти по природа, но дори те, понякога, искат да запазят нещичко за себе си и да не остават съвсем „голи“ пред аудиторията. Така че, няма да споделя абсолютно всичко с вас в разказа си за това мистично пътуване.

Такива бяха причините да излъжа много хора, че ще напиша пътепис. Работата е, че обещах преди да извървя Камино, а трябваше да го направя, след като се върнах от там. Променен. Буквално дни след това напуснах столицата, смених работата и жилището, промених отношението си към света и много неща в него, започнах да ценя повече малките детайли от Битието. Изобщо, в живота ми настъпиха куп промени: някои по-трайни, други по-нетрайни, не всичките съществени, но всичките – осезаеми. Сега, две години по-късно, реших да спазя обещанието си. „По-добре късно, отколкото никога“, е казал народът. Но не чувството за дълг ме тласка към това начинание. Никому не съм длъжен с нищо. Тласкат ме други две, съвсем конкретни причини:

Първо, непрекъснато отговарям на имейли от хора, решили да извървят Камино. Обикновено питат за съвсем прагматични неща: цени, квартири, транспорт, условия за настаняване, храна, лекарства, климат, кое е най-доброто време за пътуване, какво трябва да си носи човек и т.н. Естествено, най-разпространеният въпрос е: „Колко пари ще ми трябват?“ Няма как да отговоря конкретно на този въпрос, защото може да спиш на палатка, а може

да предпочиташ скъпите хотели, може да си алкохолик, а може и да си пълен въздржател, може да смъркаш кокаин, може да ходиш по жени или да го раздаваш целомъдрен поклонник – всичко това зависи от теб, но променя цената от нула до плюс безкрайност. Аз заминах с по-малко от хиляда евро и те напълно ми стигнаха за близо месец и половина приключения, като не съм се лишавал от нищо. Наслаждавах се на испанското вино и кухня, често се хранех в ресторант и невинаги спях в евтините хостели и поклоннически общежития. Запознах се с много хора и обърсахме бар-плотовете на много кръчми. Този разказ ще даде практическа информация на всички, които са решили да поемат предизвикателството да извървят Камино и най-после ще ме освободи от необходимостта непрекъснато да съчинявам продълговати имейли за едни и същи неща, както и от унижението пред самия мен, като автор, да песйтвам едни и същи текстове в отговор, сменяйки само името на получателя, защото нямам време. Това е първата причина. По-прозаичната.

Втората причина отново е насочена към вас – моите читатели и приятели, на които толкова много се опитвам да угодя по всякакъв начин (интензитетът на ореола ми се увеличава в момента). Споделял съм тук-таме по нещичко, къде на живо, къде по телефона или в блога, но винаги лаконично и винаги съм получавал един и същ отговор, който звучи, горе долу, така: „Еее, трябва да напишеш пътепис, напиши един хубав пътепис, де! Какво чакаш? Това е супер яко! Хората у нас почти нищо не знаят за Камино и ще им бъде интересно да прочетат, пък и ти умееш да разказваш увлекателно!“ Сега ще видим дали сте били прави, уважаеми читатели, (по)читатели и скъпи приятели! Реших да изпълня този мъничък

ваш каприз, тази настойчива молба. Няма да изневеря на разказваческата си природа. Непрекъснато повтарям, че историите ми щяха да са напълно излишни без вас, а това съвсем не е лъжа. Затова ще ви угодя. И то – с кеф!

Разказът ми ще бъде ту хронологичен, ту тематичен, а понякога и посветен на различните личности, които срещнах по Пътя. Минаха две години и част от подробностите съм ги забравил вече, затова няма да изпадам в абсолютна конкретика относно места, дати, събития, нито в абсолютна последвателност, по-скоро ще пиша за различни епизоди, които са ме впечатлили, разсмяли, възхитили, очаровали, озадачили, обнадеждали или смятам, че могат да ви бъдат полезни, ако решите да извървите Камино, преди да е настъпил краят на света.

Имайте предвид, че Камино не е поредната екскурзия в Испания, а истинско предизвикателство. Вървенето стотици километри пеша, в чужда страна, където цялото ти имущество е на гърба, представлява изпитание. Предизвикателство е за физиката, предизвикателство е за психиката, предизвикателство е да намери човек достатъчно време и средства, за да си го позволи. Ако решите да тръгнете по проекцията на Млечния път върху Земята знайте, че не всички успяват да стигнат до края. Близко една трета от пилигримите отпадат – било по здравословни причини, било поради нещо друго. Изкачват се планини и се спи на непривлекателни места, когато нямаш друг избор. Ядеш каквото си носиш или каквото ти предложат, защото в горите, планините и безкрайните равнини на Испания липсват магазини, ресторанти, кафенета и дори сваятна кръчма. Те са само в населените места, през които минаваш.

Разбира се, Испания е модерна, цивилизована страна. Като цяло, пилигримите са добре осигурени по Пътя, защото това е важен туристически маршрут, който има решаващо значение за имиджа на страната. Парадоксално колко непопулярен е у нас! Срегнах само една българка по Пътя и тя беше местен жител, а не пилигрим.

Камино предлага всичко необходимо и не трябва да носиш 40 килограмова раница от България, за да оцелееш. Но срещу умората, жегата, убийственото слънце, комарите, стръмните изкачвания, превратностите на времето, съдбата и собствения ти характер си сам. Евтините места за настаняване са ограничени, където ги има, а това може да доведе до непредвидени разходи. „Убежищата“ струват между 3 и 8 евро, но за нощувка в хотел може да платиш 50-100-200 евро, че и повече, ако изобщо успееш да си намериш място без резервация. В големите градове по Пътя е пълно с джебчии, които могат да ти развалят настроението по всяко време на денонощието, ако обичаш да носиш кеш.

Необходимо е внимателно планиране на времето и следене на прогнозата. Рано се става и рано се ляга. Човек понякога вижда зор и трябва да откаже някои любими навици. Например, пушене и системна злоупотреба с алкохол. Все пак, използваш тялото си като транспортно средство. Физическите натоварвания са тежки, но за сметка на това - редовни. Върви се между 20 и 30 километра на ден, понякога повече. Не можеш да отседнеш две вечери на едно и също място, освен ако не си болен. Трябват качествени обувки, добра физическа подготовка, пончо срещу дъжд и винаги сухи крака. Ще пиша за тези неща допълнително в разказа. Сега спирам до тук.

Само да споделя, че се върнах 15 килограма по-слаб, заобичах движението, продадох колата и навсякъде ходя пеша. Трябва да си готов за качествена промяна в начина ти на живот и мислене, след като се прибереш от Камино. Това не е разходка из забележителностите на Испания. Това е „дългата разходка“ – продължава седмици, имаш товар върху гърба, минаваш през магистрали и гъсто населени градове, напълно обезлюдени местности, планини и тихи, уютни селца.

Предлагам ти едно очарователно пътуване до Сантяго, уважаеми читателю! Напълно безплатно е и дори не ти трябва ставаш от компютъра. Знам, че това е по-лесният начин, но ще трябва да гледаш на света през моите очи. Ако решиш да изживееш в първо лице единствено число всичко, което ще ти предложи Пътят към Сантяго, има само един начин – да напуснеш уюта на жилището и съмнителния комфорт на ежедневието, което водиш, и да се хвърлиш в твоето собствено приключение.

Всеки човек изминава Пътя си сам и всеки човек сам си носи кръста на този свят...

ПРЕДИСТОРИЯТА

Бях копирайтър в рекламна агенция и си обичах работата. Колегите ме приеха лесно в екипа, защото повечето бяха нови, като мен. Единствено с една колежка от „старите кучета“ не се разбирахме много, но и не успяхме да се намразим като хората. Всъщност, аз я харесвах, защото беше професионалист. Тя имаше някакъв проблем с мен. Или поне така си мислех тогава. От дистанцията на времето тези неща губят значение – остават само положителните спомени. Така е устроен човек.

Та, обичах си аз работата и я вършех с кеф. Рекламата е добро поприще за един текстописец – плащат ти сравнително добре, за да произвеждаш сравнително малко, като количество, текст. Отделно блъскаш разни проектчета „на частно“ и така успяваш да вържеш двата края, но по-важното е, че, нали, издържаш се с писане – нещо, с което ограничилите се само до литературата в България трудно могат да се похвалят. Истината е, че българското общество презира

своите поети и писатели – доказва го, като печата банкноти с техните некролози, след като успее да ги умори от глад.

Ето защо, аз си харесвах работата, но от ден на ден тя ставаше все по-малко. Започвах да се чувствам неудобно да получавам заплата и да не върша нищо по цял ден. Отделно, навън вече се запролетяваше и на мен започваше да ми се пътува. Нуждаех се от някаква промяна. Усещах, че нещата не могат да продължават вечно така. Съвсем скоро планирах да инициирам някакъв разговор с ръководството, за да попитам не е ли по-разумно да се освободим от задълженията си един към друг. Ръководството, обаче, ме изпревари. Така един ден се озовах в кабинета на шефката на агенцията, където ме очакваше и шефката на моя отдел, за да ми съобщят, че ще последвам съдбата на множеството си освободени вече колеги. Заради „кризата“.

Ако четеш блога ми отдавна, сигурно вече знаеш, че „кризата“ винаги я постаям в кавички, защото така и не разбрах какво смислено, интересно (или пък реално) има в стадното поведение на хората, предизвикано от страх. „Комшията напълни гащите, дай сега да ги напълня и аз“. Така изглежда „кризата“ в моите очи и няма нищо общо с икономиката. Но фактите са си факти и човек трябва да се съобразява с тях.

Шефките бяха във видимо мрачно настроение – настроение, каквото може да има само човек, който цял ден е привиквал в кабинета си хора, за да ги уволни – хора, с които месеци, дори години, е делил работното си пространство. Предполагам, че очаквах стандартната негативна реакция от мен – сръдни и заплахи, жалки опити за подмазване или хленчене, молби или

каквото там, изобщо, правят освободените служители в такъв момент.

Бяха изненадани, че посрещнах „новината“ с усмивка. Нямахме как. Първо, от седмици освобождавах колеги и знаех много добре за какво точно ме викат, т.е елементът на изненада липсваше, второ – ситуацията напълно пасваше на породилото се у мен желание да пътувам и да видя малко свят. Зимните месеци ги бях изкарал пред компютъра – в офиса и у дома, нуждаех се от движение, от открити пространства. Копнеех за разнообразие. Стана така, че вместо шефките да утешават мен, аз започнах да утешавам тях – как всичко е наред, как нещата ще се оправят, как „кризата“ не е чак толкова страшна, че ще се радвам да работим заедно и занапред, ако има възможност и т.н.

Конкретните обстоятелства вече ги бях избрал на подсъзнателно ниво и ето, че действителността не закъсня със своя отговор. В крайна сметка, няма как да обикаляш света и да стоиш в офиса едновременно. Нещата се подреждаха добре от моя гледна точка. Помолих ги само за перфектните препоръки и се разделихме като приятели. Продължавам да тая добри чувства към въпросните хора и към въпросната компания, като цяло. Бяха коректни от началото до края, а това в България се случва рядко – само който не е работил от 9 до 5, само той не знае.

Нямахме за какво толкова да съжалявам. Станах копирайтър, защото гледах „99 франка“ – искаше ми се видя „филма“ на живо и отвътре – в първо лице, единствено число. Така че моите амбиции се бяха осъществили. Не „пазех стола“ за хляб или по принуда. Избрах заниманието „рекламен текстописец“ от любопитство и за

удоволствие. Сега трябваше да задоволя друго свое любопитство и да си потърся друго удоволствие.

Колко спарени са хората по време на „криза“ става ясно от стандартните разговори в такива ситуации – задават се въпроси от рода: „А сега накъде?“, правят се констатации от типа: „Още не сме стигнали дъното!“, обменя се негативна информация за това как в другите агенции също уволняват, как намаляват заплати и прочие. За съжаление, масовото пълнене на гащи от един момент нататък става миризливата действителност, в която си принуден да живееш.

Не искам да се подигравам с нещастieto на хората – аз не съм аристократ по произход (само по душа) и живея на същата планета като тях, дори в същата мизерна „държава“, но някак вътрешно винаги съм знаел, че няма страшно, че всичко е наред и, че нещата не бива да се приемат чак толкова сериозно. Отделно смятам, че хората гледат прекалено много телевизия и това определено им помага за петната по панталона.

На въпроса: „Какво смяташ да правиш сега?“ обикновено отговарях така: „Мисля да се поразходя малко зад граница“. Следваше логичното заключение, че съм поредният отчаян млад българин, който е решил да напусне страната си завинаги и да търси късмета в чужбина. Някак с разочарование се посрещаше възражението ми, че единствената професия, която смятам да упражнявам зад граница е професията „турист“, при това само за известно време. И после пак смятам се върна. Моментът беше шибан за търсене на нова работа, така или иначе. Светът се променяше. Индивидите в него също трябваше да се променят.

Оставаше само да избира посока и цел. Ресурсите нямаше да са проблем, сигурен бях в това, стига веднъж да вземех качествено и

окончателно решение къде точно ми се ходи и какво точно ми се прави в онази хубава пролет на 2009-та година.

Отговорът дойде самостоятелно и доста убедително. Така се случва винаги, когато попиташ Интуицията. Тя ти отговаря. Но трябва да имаш очи и уши, за да видиш отговора. В моя случай се включиха и две насинени колена.

Денят, в който разбрах, че искам да извървя Камино беше пълен със синхроничности – онези малки „случайности“ или съвпадения, в които карл Юнг, авторът на термина, пръв е разбрал, че няма нищо случайно. Още с отварянето на очите ми сутринта по радиото звучеше „Камино“ на Лили Иванова. После от библиотеката „случайно“ в ръцете ми изпадна „Камино“ на Шърли Маклейн. В интернет „случайно“ се запознах с творчеството на Иван Драгоев, автор на книгата „Записките на един пилигрим“, а вечерта се подхлъзнах зверски на една малка, задънена уличка в центъра на София и си натъртих колената. Докато бършех калта от дрехте си, нямаше как да не забележа, че съм се пребил точно пред ресторант „Камино“. Решението беше взето.

Оставаше да осигуря и малко кеш за пътуването. Оказа се полесно, отколкото предполагах: взех последното бяло пликче от агенцията точно навреме, довърших един два залежали проекта, понахалствах малко за един-два закъснели хонорара, родителите ми удариха едно рамо с дребна сума и така, само след една седмица, вече имах около хиляда евро – достатъчно, за да предприема новото си начинание.

След още една седмица пиех шампанско в сектор „Заминаващи“ на летище София – в половин литрова, свръхнадценена, пластмасова бутилка. И празнувах свободата. Отлитах с

еднопосчен билет за Испания – едно клише толкова красиво, че чак боли. Не знаех кога ще се върна. Нищо не ме „дърпаше“ обратно. Бях решен да се оставя на обстоятелствата да ме водят и да решават вместо мен. Усецането е доста опияняващо – от една страна го има страхът, че напускаш всичко, което уж ти носи някаква „сигурност“, от друга – току що си разбрал, че най-сигурната наглед работа, от девет до пет, в голяма фирма, е по-несигурна дори от плаването с водно колело в открито море по време на буря. За водното колело поне можеш да се хванеш, ако се обърне. За потъващия Титаник е по-добре да не се вкопчваш.

Страхът от неизвестното в такива случаи се бори за надмощие с радостната тръпка от предстоящото пътуване. Смесват се лека тъга и доза ирония, любопитство и вълнение, решителност и колебание. Към всичко това прибавяме бутилка надценено шампанско, последната цигара преди заминаване, опашката на изхода и...мрачното автобусче, което пълзи по пистата към съмнително евтиния полет на нискотарифните авиолинии, готови да транспортират задника ти до другия край на континента само за 40 евро...

Давах си сметка, че довечера няма да си легна в собственото легло, а някъде в центъра на Мадрид – столица на държава, чиито език дори бегло не познавах. Щях да кацна след полунощ, имах съмнителна резервация по интернет за нощвука и закуска в хостел само срещу 11 евро, а единствената ми гаранция, че няма да прекарам нощта по улиците на непознатия град беше кратък имейл, отпечатан върху лист хартия – на гърба на „самолетния ми билет“.

Докато се качвах по стълбите към усмихнатите стюардеси на борда на малкия Боинг, в главата ми се редуваха сцени от National Geographic Air Crash Investigations. Оскъпеното шампанско в корема ми даваше известен кураж. Освен това знаех, че на борда се продава безмитен алкохол, но първо трябваше да излетим. Излитанията са най-опасни, според експерите на National Geographic. Те крият потенциал за тежки аварии: поради свръх натоварванията, въздушния трафик, ниско прелитащите ята от птици и т. н. Самолетчето приличаше на детска играчка. Чудех се дали моите 40 евро изобщо ще стигнат за горивото до Мадрид. Задавах си фундаментални въпроси относно сигурността на поддръжката. Никога не съм се страхувал да летя, но за пръв път използвах ниско тарифна авиокомпания и бях готов да напълня гащите.

Ниско тарифните полети са като градски автобус – влизаш и сядаш, където завариш. Наместих се до Боби, който живее и работи в Испания. По-късно той щеше да ми помогне в ориентацията из аерогара „Баракас“ в Мадрид. Но преди това ни предстоеше интересно пътуване...

В НАЧАЛОТО БЕШЕ МАДРИД

Подхванахме интересен разговор. Беше ми любопитно къде точно отивам и какво ме чака там. Боби ме ориентира из основните неща: цени, туристически капани, намаления, как да се оправям с метрото и прочие. Предупреди ме за сръчните джебчии, от които трябваше да се пазя, разказа ми за основните забележителности, които можех да посетя. Направи му впечатление, че не си махам предпазния колаң, макар отдавна да беше позволено. Измислих някакво оправдание. Давах си вид, че не ме е страх. Поръчах пиене. Тричасовият полет продължи. Обсъдихме разликите в жизнения стандарт между двете държави, цените и заплатите, българските политици, испанската народо-психология, времето, климата и каквото там си говорят хората, докато им е скучно и няма какво друго да правят.

По едно време самолетът се наклони на ляво. През люка не се виждаше нищо – отвъд светлинките по крилото цареше абсолютен мрак. Сигурно летяхме над море или над необитаеми планински масиви. Появи се малка светеца точка в нищото. Предположихме, че е кораб. Малко по-късно ни осведомиха, че летим над Средиземно море. Колко ли студена е водата по това време на годината? – запитах се аз. Бях вързан с коланче през кръста и облечен по къс ръкав – крехко същество на 10 километра над морската шир – протеинова кукла, пробиваща разредената атмосфера с 900 километра в час – въздух, който дори не става за дишане. И е много, ама много студен. Минус 47 градуса, според разясненията на капитан Хосе. Нищо не зависеше от мен. Животът ми беше в ръцете на техниците по поддръжката от ниско тарифната авиокомпания и най-вече: в ръцете на капитан Хосе, който мърмореше нещо по микрофона на развален английски, с почти неразбираем латино акцент. Поръчах си още пиене.

Чувах свистенето на въздушната струя в корпуса и тихото жужене на двигателите. В един момент страховете те превземат и чувството за безпомощност дава път на всички онези натрапчиви мисли, на които нито им е времето, нито мястото, но не можеш да ги спреш, дори да искаш. Всъщност, колкото повече се опитваш, толкова по-лошо става. Започна да друсам. Първо леко, после много силно. Друсаше като лагерна количка върху груб асфалт. Крилото видимо се тресеше навън. Пропаданията ги усещах в корема си. Издиганията – също. Светна лампичката „сложете коланите“. Моя не го бях махал, така че единственото, което ми оставаше, беше да глътна питието на екс и да се опитам да не мисля повече за сцените

от National Geographic Air Crash Investigations. Останах си само с опита...

Най-страшното идва, когато лицата на стюардесите станат сериозни. Любезните усмивки изчезват – заменя ги фалшиво делово изражение, което твърде зле прикрива първичния страх от смъртта. Стюардесите седнаха на малките си, съгъваеми столчета в началото на салона и също закопчаха колани. Друсането ставаше непоносимо. Воят на десния двигател ме накара да извърна глава и през люка от отсрещната страна видях кръглото лице на Луната. Чичкото до илюминатора се кръстеше от ляво на дясно – явно беше католик. Най-угнетяващо от всичко е чувството за безпомощност – нямаш абсолютно никакъв контрол върху ситуацията. Сигурно за това пилотите мразят да летят като пасажери. Затворих очи и се потопих в искрена, сърцераздирателна молитва. След още едно две пропадания турболенцията свърши и друсането спря. Останаха само свистенето на въздушната струя в корпуса и тихото жужене на двигателите. Отново можехме да си махнем коланите. Аз, разбира се, не откачих моя. Огледах салона – лицата на пътниците издаваха облекчение. Преоткрих страха от летене – това беше нещо ново за мен.

Когато колесникът най-послед докосна пистата на международно летище „Баракас“, пасажерите щяха да станат прави, за да ръкопляскаат, ако стегнатите до откат колани не им пречеха.

Първата ми работа на терминала беше да се напъхам в кабинката за пушачи и да запаля цигара, докато чаках да ми излезе багажа. Боби ме предупреди да не се мотая излишно, защото летището е огромно – имахме много да вървим и рискувах да изгърва последните влакове, които слизат към центъра. При

посрещачите ни очакваше жена му. Преди да се разделим, Боби ми връчи карта на метрото и два билета, които купи от касата – едно евро за напускане зоната на летището и едно евро за транспортирането ми до крайната дестинация. След подробно разяснение къде да сляза, на кой влак да се прехвърля и колко спирки да преброя, преди да сляза отново, двамата се прегърнахме и разделихме като приятели. Записах си мобилен телефон – можех да пренощувам у тях в случай, че се изгубя или резервацията ми в хостела излезе фалшива. Кой казва, че българите в чужбина не обичали да си помагат?

В метрото беше пълно с младежи, които отиваха или се връщаха от купон. Подпийнали компании водеха оживени разговори по спирките. Направи ми впечатление, че жените носят цветни копринени шалове – всичките до една. Внимателно броях спирките наум. Дойде и моята.

Топлината, шумът и светлините на града ме погълнаха още с излизането от метрото. Изведнъж разбрах колко неподходящо съм облечен. И колко неподходящо изглеждам – рус, с червен катинар, с огромна раница на гърба и карта на метрото в ръка. Все едно на лицето ми пишеше: „Чужденец съм, току що пристигам, за пръв път съм тук, не знаей къде ще нощувам и нося в себе си кеш.“ Разни пияни хора ми подвикваха от ъглите: „Хей, амиго!“, докато се лутах из малките, тесни улички, в търсене на точния адрес. Отговарях им на български, че със сигурност нямам приятели в този град. И си продължавах по пътя. Разминавах се с големи, шумни компании, които весело ме поздравяваха. Огромен чернокож изскочи от тъмното, хвана ме за лакътя и започна да ми предлага: „хотел, момичета, секс“. Казах му, че първото съм го уредил, за второто ще

видим утре, като се наспя. След като не успя да ми пробута и хеш, най-после се отказа да върви с мен. Младежи чупеха бутилки малко по-напред. Крецяха нещо на испански. Свих в стръмна, тясна уличка, завършваща със стълби, където черен плъх вечеряше нещо, опаковано в бяло. После отново се озовах до спирката на метрото. Въртях се в кръг! Трябваше да питам някого за адреса. Харесах си групичка мъже и жени, на видима възраст около 50, които излизаха от ресторант и се качваха по колите. Имаха желание да ми помогнат, но никой от тях не говореше английски. Симпатичен чичко извади от жабката подробна карта, дойде при мен и в жестомимичен превод ми обясни как да стигна до там.

Явно съм изглеждал доста притеснен, защото първите думи на момчето от рецепцията в хостела бяха: „Спокойно, тук си на сигурно място!“. Платих още една нощувка, за да има къде да отседна и следващата вечер, преди да си уредя пътуването до някой от градовете по Камино. Оставих раницата на сейф, извадих само принадлежностите за баня и се качих на третия етаж, където в стая с още десет хъркащи човека ме очакваше заветното легло. Часът беше два сутринта и най-после бях пристигнал благополучно! Банята изглеждаше прилично чиста. Позволих на тялото ми да се отпусне под горещата вода - отмих умората от продължителното пътуване, изпуших една цигара в компанията на младеж от Перу, който играеше на мобилния си телефон в коридора и радостно се завих през глава.

Първата ми работа на следващия ден беше да разуча как действа метрото. Оказа се по-лесно, отколкото предполагах – трябва да умееш да различаваш цветовете и навсякъде стигаеш за едно евро. Въоръжен с ентузиазъм и с безплатна карта от хостела, аз започнах

дългата си разходка из Мадрид. Градът е очарователен! Обожавам самостоятелните екскурзии, без елемент на организация, без други хора, които бързат, говорят много, търсят нещо или предпочитат да разгледат 1500 магазина вместо града, в който са попаднали. Вървах по булевардите, спирах на пейките да си почина, да изпуша цигара, да изпия кенче бира, да понаблюдавам трафика и разноцветната тълпа. Замислих се над алтернативата – пазене на стол в офиса или ходене по интервюта, където ти обясняват за „кризата“. Вместо това бях напълно свободен, разполагах с цялото време на света и интересното тепърва предстоеше! Чувствах се прекрасно!

Няма да изпадам в подробности относно мадридската архитектура. Наистина има какво да се види, ако обичаш фасади, но аз най-много си харесах парковете – разкошни градини, в които тийнейджъри отпускат след афтърпарти, по тревата се натискат влюбени двойки, млади хора са излезли на пикник или просто да се пораждат на слънцето, поетеси излъчват сексапил, докато пишат стихове, студенти учат или пушат джойнт, фламенко музиканти свирят на китара, момчета разхождат любимите си с лодки из езерата и въобще – love is in the air!

Изпих толкова много бирички и вървах толкова много през онзи ден, че вечерта, когато се прибрах в хостела, бях абсолютен парцал. Намеренията ми бяха набързо да си приготвя нещо за хапване в общата кухня, да си проверя пощата в интернет залата и да си легна. Но не стана точно така.

Общите кухни на хостелите са нещото, заради което си струва да избереш точно този тип настаняване, пред всеки друг. Там заварих компания бразилци, които готвеха спагети и пиеха червено вино. Единият от тях изумително приличаше на мой познат от

България, направо си бяха двойници. Реших да му покажа снимката на неговия двойник и това се оказа повод да стана част от компанията. Получих порция топли спагети и бутилка червено вино. За благодарост извадих от раницата половин литър „Горна баня“, пълен с високоалкохолна домашна ракия. Скоро към нас се присъединиха две момичета от Филипините и едно от Сенегал. Момчетата от Сао Паоло отидоха до магазина за още вино, а аз извадих от раницата още една „Горна Баня“. След полунощ трябваше да пазим тишина – преоблякохме се набързо и всички заедно шурмувахме нощен Мадрид. На другия ден спях до обяд. Харесвах новите си приятели и специално заради тях останах трета вечер в хостела. На четвъртия ден реших, че трябва да напусна столицата, защото рискувах да се превърна в един от безгрижните студенти на обменни начала, да пръсна всичките си пари по баровете и да не извървя никакво Камино.

Качих се на първия удобен автобус от автогара Avenida de America за Бургос – един от големите градове по Пътя. Вече имах отправна точка. Бавно, но сигурно се приближавах към приключението, за което бях дошъл.

ПЪРВИ КРАЧКИ

Бургос ми се стори празен, тих и спокоен град. В центъра имаше туристическо бюро, магазин за сувенири, в който се продаваха всякакви аксесоари за поклонници: пръчки, шапки, тениски, слънчеви очила, слънцезащитен крем, карти, пътеводители и т.н, а точно срещу магазина се извисяваше готическа катедрала. Стори ми се толкова красива и зловеща едновременно, че дори не я разгледах отвътре. Седнах до статуята на пилигрима, за да обмисля действията си по-нататък. Край мен изтощено се влачеха хора със зачервени от слънцето лица, с пръчки в ръцете, шапки с периферия на главите, туристически обувки на краката, раници на гърба и капнали от умора физиономии. Това бяха първите пилигрими, които виждах на живо. Всички ме поздравяваха с „Буен камино!“

След точно една студена бира туристическият офис отвори и аз влязох да поразпитам кое – какво – къде – как. Обясниха ми, че мога да използвам евтините туристически спални по Пътя, предназначени за поклонници, само срещу паспорт на пилигрим. Дадох ми адрес, на който мога да си извадя такъв. Реших, че на следващия ден ще направя първите си крачки по Камино. Изглеждаше лесно – следваш стрелките и готово - като в играта на „Стражари и апаши“, която играехме пред блока.

Изтощените физиономии на поклонниците, обаче, ми подсказваха, че едва ли е толкова лесно. Обясниха ми, че от тук до Сантяго де Компостела има 500 км. Всъщност, достатъчно е само да извървиш последните 100 км от Пътя, за да получиш Индулгенция от католическата църква. Целият маршрут е над 800 км и започва от френската граница. Петстотин километра ми се сториха напълно достатъчно.

Намерих адреса – това се оказа местното „рефугио“ (refugio или albergue – странноприемница, „убежище“, туристическа спалня за поклонници). Вътре имаше „Клуб на приятелите на Сантяго“, който можеше да ми издаде пилигримски паспорт. Помолиха ме да изчакам, докато дойде човекът от рецепцията. Разни хора влизаха и излизаха – чувах се езици от пет континента, имаше представители на всички раси и възрасти. Исках да разгледам спалните помещения, но не ме допуснаха вътре, защото все още не бях станал официално поклонник. Погледната дори през антрето, обаче, обстановката в рефугиото нямаше нищо общо с представата ми за странноприемница, туристическа спалня, заслон или убежище – мраморни стълби се виеха нагоре към спалните помещения, откъдето долитаха весели гласове, от покрива между стълбите

висеше огромен кристален полилей, подовете бяха покрити с килими, навсякъде имаше поставени саксии с цветя – беше чисто, прохладно, подредено, изискано и просторно. Имаше табели, обозначаващи къде са банята, тоалетните, пералните, кухнята, библиотеката, клуба за забавления и т.н. На вратата висеше табелка „5 евро“. Ситни буквички обясняваха на 4 езика, че нощувките се позволяват само срещу печат в пилигримския паспорт, едократни са и на другия ден задължително трябва да продължиш по Пътя. Освен ако не си болен и не се нуждаеш от медицинска помощ.

Отворих „домовата книга“ и заразглеждах впечатления, оставени от поклонници, дошли от цял свят. Някои бяха изписани с йероглифи. Предположих, че са корейски, защото знам, че в Южна Корея има много християни. Видях текстове, илюстрации, графики, емотикони, снимки, въобще – стандартните неща за такава „книга“. Тепърва щях да изливам душата си в подобни „книги“ по Пътя.

Симпатичен чичко прекъсна разсъжденията ми с въпроса „Инглиш?“. Отговорих му: „Но, айм фром Бългерия“. „А, българо!“ – каза ми той. И поясни, че ме е питал дали знам английски. „Паспортът“ представлява малка хартиена книжка, разграфена с места за дата и печат от различните населени места, където си ползвал гостоприемството на някоя от туристическите спални за поклонници. Чичкото ме предупреди, че не навсякъде условията са толкова добри, колкото тук и, ако реша да отседна в някой от по-скъпите хостели или хотели по Пътя, все пак трябва да мина през местното рефугио, за да ми ударят печат с дата – само така в Сантяго щели да се уверят, че наистина съм вървял по Пътя пеша, а не с автомобил или на мотор, примерно. Но можело и с велосипед. „Също като в стоте национални туристически обекта“ – помислих

си аз, – „само дето у нас може и с автомобил“. Каза ми, че това е най-евтиният акомодейшън, защото се спонсорира от църквата и от общините. Частните сдружения с идеална цел, като „Приятелите на Сантяго“, пък, се грижат за маркировката целогодишно. Паулу Куельо също бил член на „Приятелите на Сантяго“. „Нямаш право да останеш повече от една вечер на същото място, освен ако не си болен“. Вече знаех това. Попита ме дали имам медицинска застраховка. Казах му, че имам. Последва логичният въпрос как мисля да я карам: пеша или с велосипед. Попита ме, също така, каква религия изповядвам. „Освен, ако не е тайна, разбира се!“ Напуши ме смях. Идеше ми да се изгавря със ситуацията и да кажа, че съм мюсюлманин-екстремист, дошъл със специалната задача да слага капани за неверниците по Пътя. Но чичкото изглеждаше сериозен и се въздържах. Казах му, че повечето хора в Бългейрия са православни. Аз също. В паспорта ми той записа: „Сеньор Димитров, българо, ортодокс, тръгнал от Бургос, пеша“. Сложи печат и с усмивка ми заяви, че официално вече съм „пегрегрино“. Честито!

Сега оставаше да намеря и място за пренощуване, тъй като все още не бях заслужил с бъртене гостопримството на общината или църквата. Отворих картата на града, връчена ми от туристическия офис и се запътих към най-близкия хостел. Раницата вече ми причиняваше болка. Чудех се какво ли ще бъде усещането след няколко часа път с целия този багаж на гърба. Изтощението по лицата на пилигримите ми подсказваше, че никак няма да е приятно.

Вървах по тясна, павирана уличка, водеща към хостела, когато от втория етаж на една жилищна кооперация чух да се носи до болка познат ритъм. „За милиони няма закони, за кокошка няма прошка!“ Вдигнах очи и видях една кокошка да изтърсва покривката си направо на улицата. Поздравих я на български. Заприказвахме се. Каза ми, че от Бургас се е преместила в Бургос и, че всеки ден под перваза ѝ минават „Тея лудите с тоягите - откачена работа!“ Възможността този разговор да завърши приятно беше минимална, затова махнах с ръка за довиждане и продължих към хостела.

Самостоятелна стая, три на три метра, цялата заета от огромно легло в средата и облепена с мухлясали тапети от времето на баба ми, с дървен скрин в ъгъла и собствена баня, метър на метър, откъдето единственото прозорче гледаше към зида на отсрещната сграда, щеше да ми струва „само“ 30 евро. Имаше малък телевизор и какичката от рецепцията беше симпатична, затова реших да остана. Попитах я защо в Мадрид хостелите са три пъти по-евтини. „Логично“ – каза ми тя – „защото са много повече“. Поинтересува се дали мисля да ставам „пeregрино“ и заяви, че няма да намеря по-евтина нощувка в града, ако все още не съм такъв. Платих си, заключих раницата в стаята и излязох да разгледам Бургос без излишния товар на гърба.

От прозореца на бургаската кокошка тръгваше пътечка, която изкачваше малък хълм, засаден с иглолистни дървета – нещо като градски парк, в който местните излизат на пикник през уикенда. Беше делничен ден, в прака нямаше никой, а от пейките на върха се разкриваше чудесна гледка към Бургос. Прекрасно местенце за ледени бирички, психическа нагласа и уединени размисли върху предстоящия Път. Реших, че няма да използвам многото

туристически пътеводители, които се предлагат по книжарниците, а ще се оставя за пореден път на обстоятелствата да ме водят и ще научавам всичко на място по Пътя.

Смрачаваше се, започна да става студено, а от биричките леко огладнях. Някакви съмнителни типове дойдоха да си разхождат питбулите около мен. Реших, че е крайно време да си ходя. Намерих супермаркет, разположен точно до чудовищно голям, абсолютно непропорционален за размерите на градчето, все още недовършен мол. Купих франзела, маринована риба и маслини, които изконсумирах в малката стаичка с мухлясалите тапети, в компанията на вечерните новини по TVE. Взех си душ и заспах рано, за да имам сили за предстоящия ми първи ден по Камино.

На сутринта отново заварих симпатичната какичка на рецепцията. Попитах я никога ли не почива и тя ми отговори, че целия хостел го поддържат общо четири жени – тя и майка ѝ, които са осбственички, плюс две туркини, които се грижат за хигиената. Така че нямало почивни дни. Изглеждаше потисната и смазана от еднообразието в малкия, скучен град. Сигурно си представяше живота по съвсем различен начин – сред студентската бохема на Мадрид или някъде по партитата из Канарските острови. Но за сметка на това прекарваше младостта си в мрачното антре на семейния хостел, обслужвайки глупаци като мен. Беше много любезна. Предложи ми кафе и прекарахме сутринта в разговори за житието и битието на всеки от нас. Каза ми, че едно от малкото забавления в живота ѝ било да слуша историите на хората, които минават през хостела. Дори си записвала част от тях в една голяма тетрадка и някога, може би, щяла да издаде книга. Казах ѝ, че съм писател, издал вече две книги, с което допълнително я насърчих в

начинанието. От опита, който обменихме разбрах, че вода десет пъти по-интересен живот от това красиво, но нещастно създание. И, че трябва да съм благодарен. Искан да остана още при нея. Усещах, че между нас се поражда нещо интересно, но Пътят ме зовеше. „Някой ден, може би, ще се върна отново тук” – излъгах себе си наум, грабнах раницата и тръгнах да си ходя. Пред вратата на хостела тя ме прегърна, целуна ме по двете бузи и ми пожела: „Буен Камино!”. Докато завивах зад ъгъла с периферното си зрение видях, че все още ме наблюдава.

Следваха два часа излизане от града – покрай детски градини, училища, натоварени пътни артерии, паркове и бетонни мостове. Стрелките неотменно се появяваха една след друга и ме насочваха в правилната посока. Нямаше други peregrinos, освен мен. Погледнах си часовника – беше девет и тридесет сутринта. „Сигурно защото е прекалено рано” – посмислих си аз. По-късно щях да разбера, че по това време на деня поклонниците отдавна вече са си изяли закуската, стегнали са багажа, метнали са го на гърба и бодро крачат напред към следващата дестинация.

На третия час бях абсолютно изтощен. Мартенското слънце напичаше като през август у нас, кожата по лицето ме сърбеше от изгаряне, водата ми беше на привършване, а дръжките на раницата се впираха болезнено в раменете ми при всяка крачка. Най-последно бях задминал всички белези на цивилизацията и уморено вървях по прашната пътека, която се простираше чак до хоризонта през Ла Мезета – безкрайната испанска равнина. Всичко, за което можех да мисля тогава, беше: „Вода”.

На четвъртия час стигнах до табела, която сочеше, че на двеста метра в дясно от Пътя има чешма. С изпръхнали устни поех в указаната посока. Там наистина имаше чешма или по-скоро: архаична водна помпа с ръчно задвижване, но с големи букви върху нея беше изписано NO POTABLE (не става за пиене). Отчаян се тръшнах на пейката до чешмата и запалих цигара. Имаше малък заслон и можех да използвам поне сянката, за да си почина. Видях по прашната пътека да се задава друг човек. Предположих, че търси вода, също като мен. Започнах да махам с ръце и да викам: „но потабле, но потабле“, за да му спестя поне излишното ходене. Той, обаче, не чуваше какво крещя. Вятърът дуаше право в лицето ми и в отговор донесе жизнерадостното: „Ола! Буен камино!“

Вместо водичка, на това място намерих добър приятел. Казваше се Франциско и беше от Бургос. С една година по-възрастен от мен. Цял живот бил наблюдавал как поклонниците минават през града му и най-после решил да се пробва и той. Работел във фабрика за акумулатори, но заради кризата го сложили на половин работна седмица. Работодателят плащал $\frac{1}{2}$ от възнаграждението, а социалното министерство му превеждало още 40%. Така получавал 90% от заплатата си, но имал два пъти повече свободни дни в седмицата. Като ги съчетаел с уикенда, това му давало възможност да повърви малко, за да види докъде ще стигне. По-късно щял да продължи по Пътя от там, докъдето е стигнал. Разбрах, че много испанци изминават Камино точно по този начин. С Франциско тепърва щяхме да прекараме много дни заедно и да преживеем доста неща по Пътя. Приятелството ми с него окончателно реши проблема с испанския, защото той владееше английски и аз го

превърнах в личен преводач. Липсата на зор беше и причината, разбира се, да науча твърде малко от този прекрасен език.

ЕЖЕДНЕВИЕТО НА ПОКЛОННИКА

По Пътя към Сантяго вървят всякакви хора. Някои от тях са крайно религиозни. Те ходят боси, за да им се изранят краката и да понесат повече страдание. Католицизмът обича страданието. Босоходството при католиците е символ на изкупението чрез страдание. Чувал съм дори за пилигрими, които носят дървен кръст на гърба си през целия Път, не разполагат със средства, спят на открито и разчитат единствено на подаяния, за да се хранят. Проблемът не е в католицизма, където страданието има изцяло символичен характер в началото на 21 век, проблемът е в главите на тези хора. Но кой съм аз, че да ги съдя? Както казах, по Пътя към Сантяго вървят всякакви хора.

Повечето са ахмаци и обикновени туристи като мен, водени от любопитството или от желанието за приключения. Хубавото е, че срещаш всякакви личности, дошли от цял свят. Това ти помага да

разбереш колко еднакви са хората, макар и пръснати по лицето на земята, с различна кожа и всевъзможен мироглед, говорещи разнообразни езици, изповядващи странни вярвания и принадлежащи към различни култури. Виждаш, че гладът, жаждата, трудностите, умората, потта и носталгията са еднакви за всички, независимо дали идват от село или от центъра на някой световен мегаполис. Един вид, започваш да разбираш човешкия род, а разбереш ли нещо, започваш да го обичаш...

Пилигримите не са просто туристи. Те се радват на уважение от испанците, които са традиционно ведри, услужливи, гостоприемни хора. Местните се отнасят с уважение към туристите, но те се отнасят с още по-голямо уважение към пилигримите. Това се дължи най-вече на традицията – повече от хиляда години по Камино де Сантяго вървят поклонници. Има дори легенди, останали от Средновековието, според които цели градове са били опустошавани от чумата, след като са отказвали гостоприемството си на пилигримите. Рицарите темплиери са охранявали безопасността на тези кротки пътници през онези мрачни години. По Пътя е пълно с руини от средовековни темплиерски замъци.

Можете да разчитате, че като „пергрино“ навсякъде ще бъдете добре посрещнати от местните. Подарявали са ми вино, мед и пресни плодове от градината, просто ей така – за късмет. Навсякъде те поздравяват с ведрото „Буен Камино!“. Пътят към Сантяго, освен всичко друго, е и туристическа емблема на Испания. Много хора идват за пръв път в тази страна именно тук. И се влюбват в нея. После се връщат отново и отново – вече по курортите и скъпите хотели, за да си припомнят гостоприемството на местните, кухнята, виното, фламенкото, коридата, стъпканите по пода на кръчмите

фасове, препълнените заведения, слънцето, лятното настроение, красивата архитектура, богатата история, достъпния нощен живот и куп други неща, които Испания може да предложи на туристите. Така че властта и църквата полагат особени грижи за поклонниците. Първите са заинтересовани от туристическия имидж на страната, а вторите – от имиджа на католицизма по света. Испания е сред най-ревностните пазителки на католицизма в наши дни. И това също е традиция – тя произлиза от времето на средновековните монарси и на великите мореплаватели след тях. Испания е една от люлките на католическата вяра, откъдето християнството се е разпространило в цял свят.

Заради всичко това, днес поклонниците се радват на прекрасно отношение, чудесни битови условия (с малки изключения) и ниски цени навсякъде по Пътя. Нощувките варират от три до осем евро, а обилен обяд, включващ първо, второ, трето и бутилка трапезно вино, можеш да получиш срещу 5 до 10 евро. Поне така беше през 2009-та година, когато аз бях там.

Условията в туристическите спални са сравними с повечето хостели по Пътя, въпреки символичната цена за пренощуване, а някъде дори са по-добри от условията за настаняване в хотел с три звезди. В областта Галисия навсякъде плащах три евро за нощувка и срещу тях получавах чисти чаршафи, завивики, комфортна баня, удобна, перфектно оборудвана кухня, пералня, любезно отношение и много усмивки от персонала. Хората, които работят по тези места обикновено са доброволци. Необходимо е да се отнасяш с уважение към тях. В замяна получаваш труд, положен от сърце, а не просто фиктивна работа, свършена за пари.

Ако Камино беше в България, край Пътя щяха да изникнат хотели с пет звезди и казина. Испанците, обаче, са безкомпромисни в това отношение. Тук те залагат на селския туризъм. В масовия случай ядеш кокошка, хваната в двора на домакина, който ти я сервира лично в малкия си ресторант. Пиеш вино, което той сам произвежда в избата си. Няма свръх застрояване, липсва туристическата треска на големите курорти. Наистина можеш да разчиташ на спокойствие през огромна част от разходката, а ако така предпочиташ – и на пълно уединение.

Разбира се, забавления не липсват на жадните за нощен живот, поне в големите градове. Пълно е с дискотеки, барове, кръчми и таверни, където можеш да избучиш на воля. С точно този тип забавления, обаче, трябва да се внимава, защото използваш собственото си тяло като транспортно средство и махмурлукът е най-малкото нещо, с което то ще ти отмъсти. Куп беди се явят като резултат от липсата на дисциплина, злоупотребата с алкохол и системното недоспиване. По-късно в този пътепис ще разкажа за Изпитанието, което промени начина ми на живот и отношението ми към тялото по време на Пътя.

Препоръчително е да се ядат плодове и да се пие много вода – повече от пет литра на ден. Алкохолът, недоспиването и цигарите трябва да се сведат до минимум. После може да се разгловиш, като се върнеш в България. Така ще ти останат само хубави спомени от Камино. Или поне – спомени.

Пиенето на публични места е забранено в Испания, но полицията рядко се заяжда с туристите и още по-рядко с пилигримите. Веднъж най-нагло си отворих бутилка вино пред една

патрулка и я изпих цялата, седнал на бордюр в центъра на неголям град. Нищо не ми казаха.

Виж, с леките наркотици трябва да се внимава. В Испания се пуши много и предимно хашиш. Пушат всички – от тийнейджърите, чак до хората в предпензионна възраст. Разбира се, има куп изключения. Но е забранено и, ако те хванат с количество, гориш за нелегална търговия. Естествено, това няма как да се случи, ако консумираш умерено, дискретен си и най-вече: ако не носиш забранени субстанции. Дилърите са навсякъде в централната част на градовете, но те може да се окажат опасни престъпници или цивилни полицаи. Първите ще те дръпнат в страни от оживения туристически поток и няма да ти продадат хашиш, а ще ти изкарат нож и ще те оставят по слип на улицата. Вторите ще те арестуват. Имаш късмет, ако попаднеш на тях. Не бива да забравяме, че в Испания са намерили подслон както честни хора, така и всевъзможни отрепки от целия латиноамерикански свят: колумбийци, перуанци, парагвайци, панамци, мексиканци и т.н. Така че, малко предпазливост никога не вреди. Прави добро впечатление, че въпреки строгите католически порядки, които следва испанското общество, отношението му към леките наркотици съвсем не е толкова варварско, колкото тук. Освен това, по Пътя важи библейското правило: „Искайте и ще ви се даде“. Ако толкова много ти се пуши, няма нужда да рискуваш с дилъри и да инвестираш в забранени неща. Със сигурност ще срещнеш някой симпатичен студент от Барселона, който няма нищо против да те почерпи.

Най-голямото забавление по Пътя, обаче, не се крие в нощния живот или в данданията на големия град. Минаваш през китни

селца, гори, поляни и малки, уютни градчета. Нощуваш в албергетата с хора от цял свят, където всички готвите, ядете, пиете вино и се забавлявате заедно. Ако предпочиташ да се оставиш на обстоятелствата да те водят, като мен, ще установиш, че не знаеш как изглежда мястото, където ще преспиш довечера, нито пък хората, които ще срещнеш там. Дори не те интересува. Местата, в които отсядаш, едно с едно не си приличат. И точно това му е хубавото. Попадаш в прекрасна ситуация, с чудесни хора и се наслаждаваш на мига, без да се вкопчваш в него. Утре част от тези хора ще напреднат, други ще изостанат, трети ще поемат по някой от алтернативните маршрути или ще решат да се приберат у дома. Ситуацията и отношенията, които сте имали предишната вечер, никога няма да се повторят в този живот. Някои от хората повече няма да ги видиш. Но ти предстоят нови, още по-интересни запознанства и още по-вълнуващи преживявания – на нови, напълно непознати места. Веднъж може да преспиш в студената тишина на католически манастир, а на следващата нощ да купонясваш с разноцветна компания в хипарско общежитие.

Единственото постоянно нещо ще бъде спътникът ти, ако имаш такъв. Според мен, обаче, това само те ограничава. Аз лично предпочетох да замина сам и се върнах с нови приятели от цял свят. Част от тях ще спомена по-късно в този пътепис. Разбира се, срещаш хора, с които се чувствате особено близки и не позволявате на туристическите пътеки да ви разделят. Започвате да се догонвате, да изоставате нарочно и да си правите съвместни планове. Търсите се по албергетата, устройвате си пиршества. Може да се влюбиш и да преживееш няколко раздели по Пътя. Свидетел съм на всякакви любовни драми. Зависи какво търсиш и за какво си дошъл. Пътят

ще ти предложи всичко, от което се нуждаеш. Едно момче от Англия, например, си счупи краката да бяга след едно момиче, което не отговаряше на чувствата му. Тя нарочно удължи дистанцията между тях, като се качи за малко на автобус. Той, обаче, реши да я настигне пеша, за да докаже любовта си. Изминаваше повече от 40 километра на ден. Накрая го хоспитализираха, оперираха му коляното и го изпратиха обратно в Англия на патерици. Той беше дошъл за Любовно разочарование с голямо Л и си го получи. Други пък намериха сродните си души...

Що се отнася до чисто туристическите атракции, Камино също има какво да предложи. Местностите, през които минават пилигримите, са пълни с исторически забележителности и най-различни, интересни за разглеждане места.

Има мъже, които вървят по Пътя, за да приберат шкембето. Има жени, които го правят, за да стегнат задника. Има хора, които стъпват тук за първи път, има и такива, които вървят по Камино за 17-ти път. Имаше един будистки монах, който бодърстваше и будеше всички в спалнята с молитвите си в четири след полунощ. Имаше и български писател, който не ги оставяше да заспят с хъркането си. Имаше две американски кифли, от типа „О, май Гош!“, които уж идват от нация с традиционно любезно отношение към непознатите, но когато българският писател, усмихнат и добре наспан, реши да ги поздрави с „гуд морнинг“ на сутринта, те му отговориха: „ит'с гуд онлу фор ю“. След което си въртнаха задниците и заминаха. Имаше приятна девойка, която каза на българския писател, че трябва да я „компенсира“ по някакъв начин, защото не е успяла да се наспи предишната вечер и специално за „компенсацията“ ще наеме самостоятелна стая. Имаше красива

германка, която върза тенекия на българския писател – остави го да виси самотен и изоставен пред една катедрала в нощта. Имаше нелюбезен германец, който обичаше да разказва вицове за Хитлер и за евреите. Имаше откровено прости и досадни хора. Имаше всякакви. И това му беше хубавото. По Камино започваш да обичаш целия човешки род заради огромното разнообразие, което предлага.

АНГЕЛИ И ЧУДЕСА

По Пътя към Сантяго се случват чудеса и човек може да срещне ангели. Веднъж, докато медитирах в готическа катедрала и слушах органа с настръхнала кожа, нещо ме докосна по рамото. Отворих очи и пред себе си видях един Ангел: Анхел Домингез, 40+ годишен, родом от Мадрид, собственик на развъдник за ловджийски кучета и много горд с факта, че някога е бил част от свитата на Н.В. Краля. „Всички са се събрали в една кръчма наблизо и те чакат“ – каза ми той – „идвай, преди да са свършили местата“. Анхел е симпатичен дърдорко – от хората, които ти предават нагледен урок, че не бива да приказваш твърде много, ако не искаш да ставаш досаден. Отново ще си говорим за него по-късно в този пътепис.

Извън шегата, Камино действително е различно място. Някои твърдят, че следва проекцията на Млечния път върху земята. От ЮНЕСКО, пък, са обявили целия маршрут за световно историческо и културно наследство. Според легендата, от тук е минал най-

неуспешният ученик на Исус – св. Яков, който е бил гонен и пребиван от местните, които не са искали да приемат християнството. Чувайки за подвизите на Петър и Павел по света, той запитал Христос в молитва защо и на него не му се е паднало да обърне към вярата хиляди души, като тях, а само няколко човека. Отговорът бил красноречив: тези няколко човека са по-важни от тълпите, покръстени от другите апостоли, защото именно от тук християнството някога ще се разпространи в целия свят. Днес градът Сантяго де Компостела е кръстен на апостол Яков.

Извън преданията, Камино действително е различно място. Точно тук се научих да правя разлика между желания и предпочитания, мечти и намерения. Желанията са нещо, което непрекъснато те измъчва. *Предпочитанията* са нещо, което избираш пред друго, без да ти е чак толкова важно. И задължително го получаваш. Мечтите са нещо, което винаги отлагаш във времето, а *намеренията* са нещо, върху което работиш в момента. Камино материализира предпочитанията и намеренията, но ако другаде „материализацията“ отнема седмици, месеци или години, тук тя се случва за минути, часове или дни. Ето няколко интересни примера:

Когато носиш цялото си имущество на гърба, всеки грам е от значение. Водата е сред малкото неща, от които не можеш да се лишиш. Здравословната консумация се върти около пет литра на ден, в зависимост от организма, т.е. пиеш много вода и задължително я мъкнеш навсякъде със себе си. Добре, ама бутилка от литър и половина тежи точно три пъти повече от бутилка от половин литър, когато е пълна. В началото се разхождах с две бутилки от литър и половина, за всеки случай. Това прави три килограма багаж допълнително към останалите десет, които и без

това ми разказваха играта. Може да звучи малко, но след 35 километра вървене с 13 кг на гърба съвсем не ти се струват малко. Забелязах, обаче, че свърши ли ми водичката, моментално намирам я чешмичка, я ресторантче, я някоя ферма, където мога да „презаредя“. Престраших се и замених големите бутилки с една малка. Багажът ми олекна с два килограма и половина или близо 20% от общата маса! Щом се доверих на този процес, а именно – на *предпочитанието* да нося по-малко багаж, нямаше случай, в който шишенцето ми да свърши и да не се препъна в някоя чешма.

Друга интересна Камино – синхроничност са хората, които те насочват по Пътя, когато се изгубиш. Както вече знаем, Пътят е добре маркиран със стрелки и табели, но се случва в някое селце или град човек да мине по страничните улички в търсене на забележителности или нещо за хапване и после да хаби пот в напразни усилия, докато отново намери стрелките. Интересното в случая беше, че дори в най-обезлюдените местности винаги се намираше мъж, жена или някое животно, което да ме насочи в правилната посока.

Друг интересен случай – веднъж супер много ми се допи бира. Нямаше човек на планетата, който да е по-жаден за бира от мен. И зад завоя намерих крайпътна бирария. Нормално ли е това? По Камино всичко е нормално.

До такава степен се доверих на предпочитанията и намеренията, които почти веднага се материализираха, че започнах да правя нещо като магии. Намерих едно стъклено топче – досущ като лимките, с които си играехме на пясъчника пред блока. Превърнах го в моето „магическо“ топче. Появеше ли се ново намерение или предпочитание у мен, аз изпълнявах мъничък

ритуал: потърквах лимката в шепи, за да се затопли, после тихичко ѝ прошепвах намерението или предпочитанието си. Три пъти. И я прибирах в джоба. Още преди слънцето да е залязло получавах всичко, което съм си наумил. Естествено, нямаше как да стана невидим, да спечеля от лотарията или да се превърна в най-търсения мъж на планетата, защото това са неща, които граничат по-скоро с мечтите и желанията, отколкото с намеренията и предпочитанията. Последните са действия, които извършваш сам. Хората и обстоятелствата по Пътя само ти помагат. Ама ти помагат МНОГО. Като се прибрах в България „магическото топче“ спря да действа. Вече ми липсваше *убеждението*, че то помага да превръщам намеренията и предпочитанията си в дела.

От метафизична гледна точка интерес представляват и сънищата. Всички пилигрими споделяха, че вечер сънуват ярки, многоцветни, запомнящи се сънища – дори тези, които не сънуват по принцип. Може би се дължи на умората, не знам, но за съжаление съм твърде слаб в тълкуването на сънища. Така и не разбрах какво се опитва да ми каже Млечният път, докато хъркам и не позволявам на останалите пилигрими в спалнята да си почиват.

Веднъж, съвсем неочаквано, дясната дръжка на раницата ми се скъса. Вървах по горска пътека и около мен нямаше жива душа. Предстояха ми още 15 километра до крайната дестинация за деня. Беше невъзможно да влача товара толкова дълго с една ръка. Прерових багажа в търсене на нещо, с което да отстраня повредата. Не намерих нищо подходящо. Тогава седнах върху раницата и зачаках. След не повече от десет минути по Пътя се появи слаб и усмихнат човечец, който се поинтересува дали може да ми помогне с нещо. Обясних му какъв е проблемът и той веднага извади от

джоба си канап, с който сръчно поправи „щетата“. „Човече, ти си истински ангел!“ – казах му аз. Съгласи се с мен. Тогава се запознах с Анхел.

Немалко пилигрими ще се съгласят с мен, че Камино е причина да се изправиш пред някои от страховете, които трябва да преодолееш. Реших един ден да повървя малко бос – за разнообразие. Движех се по прашна, затоплена от слънцето пътека и беше истинско удоволствие да усещам земята под босите си крака. Но едно мрачно предчувствие ме накара да се замисля дали в Испания няма отровни змии и колко ли гадно би било, ако прекарам остатъка от ваканцията си на системи в болницата, вместо с веселите си другари по Пътя. Започнах да внимавам къде стъпвам. Буквално няколко секунди по-късно видях от прахта да стърчат шиповете на пепелянка. Цялата се беше заровила в червеникавата пръст и нямаше как да я забележи човек, освен ако не се взираше супер внимателно. Докоснах я със сопата и тя се сви на кълбо в нападателна поза. Избутах я от пътеката, за да не пострада някой друг ентузиазирани босоходец като мен. Веднага си обух тежките туристически обувки и бодро закрачих напред.

В едно село ме пресрещна глутница кучета – високи като магарета хрътки. Водачът им носеше в устата си кокошка, която все още махаше с крила. Просто стояха и ме наблюдаваха. Нахвърлеха ли се върху мен, със сигурност щяха да ме разкъсат. Наблизо нямаше никой. Бягството и страхът са лоши съветници в такъв момент. Трябва да се правиш, че не ти пука. Събрах целия си кураж и тръгнах право към глутницата. Кучетата се разделиха на две – налагаше ми се да мина по пътеката точно между тях. Направих го, като избягвах да ги поглеждам в очите и здраво стисках сопата. Не

че щеше да помогне, но поне ми вдъхваше малко кураж. Чух само леко ръмжене. Огледах се едва след стотина метра. Отново бях сам. Всичко беше наред. Въздъгнах и облекчено запалих цигара. Току що се бях преборил с един от най-големите си страхове.

Високо в планината, малко преди селцето О Себрейро, внезапно излезе буря. Задуха вятър, слънцето притъмня, по билото се изкачи черен облак и замириса на озон. Трябваше да бягам до хижата, подгонен от тътена на гръмотевиците. Тичах лек като перце, въпреки че цял ден бях изкачвал планина. После минаха два часа, докато ми спадне адреналинът. А точно преди бурята мислех, че нямам повече сили...

На другия ден, по време на спускането, заваля сняг. Скучаех и реших да затананикам някоя хубава българска песен. Избрах „Вей ми ветре“ на Исихия. Изпях я супер фалшиво, но от сърце. Задуха такъв вятър, че прогони всички облаци и пред очите ми се откри чудесна панорама към областта Галисия.

Всеки човек, вървял по Камино, може да разкаже подобни неща. Някои не вярват дори в очевадното, а други търсят знамения във всичко. Истината е, че самият Живот е едно голямо Чудо. Трябва да се наслаждаваме на всяка секунда от него, с или без намесата на свръхестествени сили.

ПРИЯТЕЛИТЕ ОТ КАМИНО

Би било невъзможно да опиша всички хора, които срещнах по Пътя и всички взаимоотношения, които имах с тях, затова ще избира онези, които оставиха най-трайни впечатления у мен. С повечето поддържам връзка и до днес.

Франциско – първият ми приятел от Камино. Срещнахме се при негодната за пиене вода, както писах в „Първи крачки“. Не успяхме да наквазим устни, но и двамата намерихме нов приятел край Пътя. Виновна за запознанството ни е „кризата“, която тогава тресеше (и продължава да тресе) Испания. В Испания, обаче, освен криза, явно има и социална политика, защото минал на половин работна седмица, Франциско получаваше 90% от възнаграждението

си, без това да е за сметка на работодателя. Надницата му беше орязана на половина, но 40 от липсващите 50 процента му ги изплащаше социалното министерство. Това му позволяваше да разполага с повече свободно време и да пътува.

Тук искам да отправя сериозна критика към социалната политика в България. Какъв е смисълът да се хвалим със „стабилни“ макроикономически показатели, когато хората срещат затруднения да си купуват храна? Дори тези, които са на работа. Въобще не коментирам чудовищната безработица в провинцията, да погледнем „късметлиите“, които работят – те получават най-ниските доходи в Европа и не познават практическото значение на термина „достоеен живот“. Беден си, а работиш? И си гражданин на Европейския съюз? Как става това? Обясняват го с „ниската производителност на труда“ в България, но трудно ще ме убедите, че чистачката в Гърция е цели шест пъти по-продуктивна от чистачката в България. Или държавният служител. Или който се сетите там. Просто човекът тук винаги е бил на последно място по важност. По-важни са макроикономическите показатели. Да бъдат стабилни! Да не се изложим пред чужденците! Петилетката да се преизпълни! Тези неща, обаче, не стават за ядене. А обществото се състои от хора, не от графики. Графиките се менят, хората остават. Няма успешно правителство, стабилна политика и „достоеен живот“ в страна, където графиките са по-важни от хората. Гърция, Ирландия, Португалия, Испания – всички тези държави са двойкаджии по макроикономически показатели в момента. Но искам да видя кога един работник в България ще получава хиляда евро, за да се разхожда по туристическите пътеки спокоен, че държавата е помислила за работното му място...

Спирам с мрънкането до тук. Когато фактите говорят и боговете мълчат, а писателите могат да си наврат драсканиците на едно място, където слънцето не огрява. С Франциско прекарвахме твърде малко време в разговори по такива теми. Принципно мразя да се оплаквам от положението у нас пред чужденци. Неправилно е. Тези хора си изграждат мнение за цялата ти нация от това как се държиш и какво говориш за нея. Оплакваш ли се, получаваш единствено съжаление, а съжалението е за слабите. Индивидът е силен. Той може да съществува и без своята държава, може дори да процъфтява далеч от нея. Но държавата не може да съществува без своите индивиди. Ето защо, вместо за „макроикономически показатели“, с Франциско си говорехме за филма „Шака Зулу“. Пеехме онази песничка, помните ли я: „Паете, Нгози, Фаюзи, Нгомане, О’Шакаааа!“ Хехехе.

Заради Франциско не научих грам испански. Владееше достатъчно добре английски, за да ми стане преводач и навсякъде помагаше в контакта с местните. Още едно от многото докзательства, че Камино ти дава всичко, от което се нуждаеш. По едно време отпуската му свърши и той трябваше да се връща на работа. След това редовно ни настигаше с колата си. Използваше всяка свободна минута, за да повърви с нас. Казвам „нас“, защото вече бяхме станали разноцветна международна компания, към която принадлежеше и той. Причина за завръщанията му, естетсвено, не бях само аз. Беше едно от белгийските момичета, за които ще пиша по-долу.

Пам и Джим – американското семейство. На възрастта на родителите ми, но прекарвали живота си от другата страна на „желязната завеса“, тези безкрайно любопитни хора искаха да знаят

всичко за България и, въобще, за живота в Източния лагер през комунизма. След продължително обсъждане на Кубинската криза в един бар, Джим ми каза: „Знаеш ли, ако нещата се бяха оплескали тогава, ти и синът ми сега щяхте да сте врагове. Вие сте на една възраст и щяхте да се избивате помежду си. Вместо това, той е пътуващ музикант, а ти си пътуващ писател. Не е ли чудесно всичко това?“ Шегуваха се с мен, че ако не успея да преведа книгите си на английски, рано или късно ще научат български, за да ги прочетат.

Пам и Джим не са представители на класическата американска средна класа, затлъстяла от яденето на бургери. Те имат стройни фигури, обичат движението и ядат здравословна храна, въпреки че им излизало няколко пъти по-скъпо у дома – „бек ту да юнайтидстейтс“. Освен това, те обичат да пътуват. И пътуват много. По целия свят. Не са богати, защото спестяванията им се стопили с акциите на фондовата борса по време на големия срив. Въпреки всичко, светът е малък за тях. Прекарвахме дълги часове в сърдечни разговори и обмяна на опит. Поразяваше ме фактът колко много тези хора приличат на моите родители по манталитет, а са израснали в съвсем друга среда и имат съвсем различна съдба. Постепенно това спря да ми прави впечатление, защото с колкото повече хора от различни култури общувах по Пътя, толкова повече разбирах, че в своята човечност хората са еднакви. Различават се само по злобата, манията за величие и алчността. Но такива качества трудно ще намериш у човек, решил да извърви Камино. С Пам и Джим продължаваме да си пишем и до днес. Те много ми помагаша по Пътя, когато изпитвах затруднения и винаги бяха приятна компания. Искрено се надявам пътищата ни отново да се пресекат.

Розита и Лийн – момичетата от Белгия. Розита е прелестна фламандска девойка, красива като името си (в превод от испански: „розичка“), която пред очите ми разцъфтяваше от темпераментен пубертет в прекрасна млада дама. Приемах я като сестричката, която винаги съм искал да имам. Шегувахме се, че един ден, когато „пораснем“, тя ще стане известна актриса, а аз – известен писател. И ще се виждаме редовно по премиерите на филми по мои книги, в които тя играе главната роля. Проблемът за мен в тази фантазия беше, че на 30 години вече се чувствах „пораснал“. Розита стана на 16 и излъга, че е на 17, но не ѝ се разсърдихме, защото рожденият ѝ ден е точно на първи април. Това прекрасно слънчево дете остави светли спомени у мен. Проблемът беше, че пред напъпилата ѝ женственост не оставаха безразлични нерезите по Пътя, някои дори по-възрастни от мен. Излагаха се непрекъснато в опитите си да ѝ бръкнат в гащичките. Никой не успя. С Розита останахме близки до самия край на нашето пътуване, защото бях един от малкото мъже, които се отнасяха нормално с нея – като към човек, а не като към „Лолита“ с огромен сексуален потенциал. Най-упорити бяха загорелите немци, които щяха да пукнат от яд, когато в Сантяго двамата си наехме обща стая. Добре де, не останах равнодушен към естествената ѝ красота, но по-силно от мен беше нежеланието да заприличвам на нерезите, защото ги наблюдавах от страни и гледката никак не ми харесваше. Удивително е колко унижения са готови да изтърпят мъжете, за да угодят на първичния си инстинкт! И аз съм васал на този инстинкт, но хей, какво стана с хилядите години цивилизация и с еволюцията на човешкия род? Не се ли отдалечихме поне малко от животните, та да имаме поне

миниатюрен контрол върху анималистичните си импулси? Отговорът е доста прост – не, не се.

С Розита си разказвахме вицове по Пътя и тя научи почти всички български псувни от мен, както си му е редът. Владееше перфектно английски, немски и френски, въпреки крехката си възраст – нещо нормално за хората в Белгия, предполагам. Там говорят и фламандски.

Впечатляващото при нея беше, че мъкнеше по-тежка раница от мен, спеше на палатка и беше изминала близо 1200 километра пеша, когато се запознахме – пътуваше чак от сърцето на Франция към Сантяго де Компостела. Общо мисля, че „навъртя“ цели 1500 км! Малката жена-войн с фламандска кръв!

С нейната спътничка Лийн също бяхме „от една порода“. Където и да отиде човек, той винаги привлича хора, с които „вибрира“ на еднаква „честота“. Обясненията са различни, но фактите го потвърждават непрекъснато. Лийн е белигийска писателка-авантюрист и автор на пътеписи в различни травъл издания, където разказва за приключенията си в Катманду, джунглите на Перу, живеенето на палатки в Хималаите и какво ли още не. Непрекъснато драскаше нещо в един тефтер. Пиехме вино и разговаряхме за писането като занаят. Между нея и Франциско още в началото припламна любовната искра и в края на Пътя те вече бяха двойка. Четиримата се превърнахме в чудесна компания. Заедно се наслаждавахме на нощния живот по тесните каменни улички на Сантяго, пълни с барове, дискотеки, студенти и пилигрими от цял свят. Франциско „долетя“ с голфчето си от Бургос и ми каза, че е прекарал целия ден в шофиране, за да измине разстоянието, което съм успял да извървя пеша. Почувствах се горд

от този факт! Решихме, обаче, да си спестим ходенето до Финистере („краят на земята“), където официално свършва Камино по простата причина, че започва Атлантическият океан. Буквално вървиш, докато стигнеш до вода. Направихме си автомобилна разходка до носа и не съжалявам, защото гледката беше впечатляваща. Тук поклонниците изгарят потните си дрехи и започнат „на чисто“. В Средовековието, когато е нямало нискотарифни авиолинии, те са се връщали по целия Път обратно пеша. И днес има хора, които го правят. Така че, не се учудвайте, ако видите някой да върви срещу вас по Камино. Не му казвайте шеговито „Сантяго е в обратната посока“, защото той прекрасно знае това. От там се връща.

Фелипе Мота – копирайтърът от Сао Паоло. Освен чудовищен мегаполис, известен с престъпността и отвличанията, Сао Паоло е световна столица на модата и най-вече на рекламата. Не е ли странно, че тъкмо бях приключил работа като копирайтър в рекламна агенция, когато Пътят ме събра с един от най-изпечените бразилски копирайтъри? Никак не е странно, според мен. Както казах, където и да отиде човек, той привлича хора, които са сходни с него. Камино ти показва естествените закони, но увеличени под лупа. Тук те важат с особено голяма сила.

Фелипе беше пълен с шеги от сорта: „Знаеш ли как се наричат хората, които ценят вътрешната красота повече от външната? Ами, интериорни дизайнери, разбира се, хахаха!“ Или пък: „Всеки мъж има женска страна. Аз познавам много добре моята женска страна. Тя е извратена лесбийка“. Веднъж споделих, че раницата прекалено много ми тежи. Той се пошегува, че ако бяхме в Бразилия и се разхождахме из селата, както го правим в Испания, раницата

нямаше да е проблем – местните отдавна щяха да са се погрижили нищо да не ми тежи.

В едно от албергетата Фелипе се тръшна на легло изтощен, с висока температура и разстройство. Явно беше лепнал някакъв вирус. Получи се интересен сблъсък на културите, защото той не знаеше, че лимоновият сок е най-доброто лекарство срещу разхлабен стомах. Освен това, не беше чувал за Oscillococcinum. Имах чудесната възможност да тествам теорията за плацебо ефекта на живо. Излъгах го, че това е изключително силно немско лекарство, което се купува само с рецепта и служи за възстановяване на организма след физическо натоварване. Допълних, че го дават и на спортните хрътки след състезание. Два лимона, един Oscillococcinum и няколко часа по-късно Фелипе беше като нов. Спокойно можем да продължим Пътя си заедно.

Анхел Домингез – моят личен Ангел. Човекът от катедралата и онзи, който се появи в гората, за да ми помогне с раницата, точно когато една от презрамките се скъса. Няколко дни вървахме заедно и през цялото време той не спря да говори. Разказваше увлекателно, но безкрайното му дърдорене ми се струваше по-тежко дори от раницата по пладне. Най-впечатляваща беше ловджийската му история, в достоверността на която се убедих от няколко фотографии:

Веднъж, докато чакал дивеч в гората, към него се приближил цивилен офицер от тайните служби и му конфискувал карабината. След малко се появил Н.В Кралят, придружен от свита придворни и чуждестранни дипломати, с които ловувал из същата местност. Обикновените граждани нямали право да носят оръжие в присъствието на Краля. Започнали да се разпределят по двойки на

стоянка и Н.В. Кралят избрал за свой компаньон не кой да е, ами нашият Анхел! По-късно, вече на 4 очи, Кралят споделил, че дипломатите и придворните са ужасно скучни хора, с които един монарх няма какво толкова да си каже. А и задължно трябва да спазва протокол, докато виж, с обикновен човек от народа можел да се отпусне и да разговарят на всякакви теми. По-късно Анхел получил обаждане от Двореца, в което го поканили на истински дворцов бал – по лично разпореждане на Н.В. Краля. След тържеството монархът връчил на Анхел ловен трофей и двамата се снимали за спомен. Интересен човек е Анхел – моят личен Ангел. От него научих практическото значение на библейската поговорка: „А защо гледаш сламката в окоето на брата си, пък гредата в твоето око не усещаш?“ Преведена на съвременен език, тя означава: „Ако едно качество в друг човек те дразни, със сигурност го притежаваш силно развито у себе си!“ Качеството, в случая, беше приказливостта. Моят личен ангел ми помогна да осъзная и това.

Ивон от Амстердам. Всеки човек, поел по Пътя към Сантяго, има някаква история и търси решението на някакъв проблем. Това май важи за всички хора по земята, но на Камино, както всичко останало, правилото е изписано с едър шрифт и е дебело подчертано. Историята на Ивон е много интересна. Тя намираще проблем с това, че каквото и да предприеме, винаги го постига лесно и не изпитва удовлетворение от успеха. Записала се да учи за инженер, защото била най-трудната специалност. Не открила себе си там, въпреки отличните оценки. Решила да пробва точно обратното – записала Artes Liberales. Смеси се с амстердамската бохема, но видяла само празни хора с фалшиво самочувствие и чудовищно его, раздирани от комплекси и пристрастени към

наркотиците или алкохола. Сменила изкуствата със социални дейности, но да помага на бездомници и наркомани също не ѝ носело нужното удовлетворение. Тръгнала по Камино, за да си подреди приоритетите, а там срещнала един български писател – човек, дори още по-объркан и от нея.

Алекс, Ути и Тобиас – немците. Няма нищо общо помежду си, но ги слагам в една и съща група, защото са от категорията на немските туристи. Те са навсякъде. Включително и по Пътя към Сантяго. Симпатиягите Ути и Тобиас обединяват образа на съвременния, свободен от националните граници европейски студент, който обикаля света с пет евро в джоба, няма нищо против да спи по летища и автогари, но държи да опознава чужди култури. Приемащ е и харесва контакта с всякакви хора. Виж, Алекс е съвсем друга бира. Той обичаше да разказва вицове за Втората световна война, за Хитлер и за евреите. На забележката, че „не е забавно“ отвърщаше с: „Ти не си забавен! Това отдавна вече е минало и очевидно нямаш никакво чувство за хумор!“ Редовно се бързикаше с мен, че ако България не беше ставала съюзник на Германия през всичките войни, сега картата на света щяла да изглежда по различен начин. Естествено, той не говореше сериозно и, като цяло, беше добряк. Изпихме доста бири заедно и много се смяхме, но така и не успя да ми стане симпатичен.

За разлика от веселите студенти от Барселона – жизнерадостни хора, пристигнали за католическия Великден в Сантяго. Какво интересно съвпадение – извървах Камино и пристигнах в Сантяго де Компостела точно на католическия Великден, за да си получа индулгенцията. Пред католическия Бог сигурно съм бил чист като

съза в онзи слънчев ден, защото непрекъснато ми изпращаше различни симпатяги.

Срещнах един американски професор, преподавал дълги години в Благоевград. Питам го как би описал живота в България и всичко, свързано с него, ако трябваше да го побере в едно изречение. Каза ми: „Бих го описал с любимта ми ваша поговорка: „Бог високо, цар далеко!“ Това е пълната противоположност на живота в Америка“. Срещнах и „похотливия милионер“ – човекът навсякъде се представяше като успял бизнесмен с високопоставени контакти и демонстрираше самочувствие. Единственият му зор беше, че не успял да вкара нито една жена в леглото по Пътя. Казах му, ако е толкова закъсал, да дойде в България – у нас момичетата са красиви и харесват чужденци като него. Отвърна ми: „Идвам съм няколко пъти вече. Знам“. И цитира високопоставените си контакти в България. Последната книга, която написах – „33 любовни истории“ – завършва със серия от разкази, озаглавени: „Дневниците на похотливия милионер“. За разлика главния герой в тях, обаче, този хич не успя да ме спечели за каузата си. Но взаимствах и от него. Чешити всякакви...

ИЗПИТАНИЕТО

Купих си нови трекинг обувки преди да замина: Gri Sport, италиански, от средно високия прайс таг, непромокаеми, „дишаци“, предназначени за продължителен преход по неравен терен или за изкачване на планини в умерени условия. Оказаха се изключително здрави – ползвам ги до днес. Но такива обувки са твърди и, преди да предприемеш по-дълъг преход с тях, е хубаво да ги „поразгъпчеш“ малко. Аз направих точно обратното – обух ги в София и се опитах да стигна до Сантяго с тях. Но не успях.

Първо се появиха съвсем малки пришки по ходилата, които са напълно нормални за човек, който върви средно по 30 километра на ден. После пришките ставаха големи, пукаха се и на тяхно място излизаха нови – още по-големи. Въпреки внимателната хигиена и грижите, които полагах за ходилата си, пришките се превръщаха в

рани. Явно инфекцията е влязла по-навътре, разпространила се е по-нагоре и един ден прасецът ми се поду като балон.

Тъкмо пристигах в красивия град Леон. Природата получаваше „оргазъм“ около мен: плодните дръвчета цъфтяха в бяло, жужаха п(т)ички и пчелички, беше пролет, но в душата ми цареше мрак. Страхувах се, че точно тук, в средата на Пътя, ще приключи моята авантюра. Бях като малката русалка – всяка крачка значеше болка – остра, режеща болка. Нямахме как да вървя с този крак още 250 километра.

Спомних си една отвратителна книга, която бях чел преди време, казваше се „Градината на мъките“ – действието се развива в средовековен китайски затвор, където осъдените са подложени на жестоки изтезания и умират в агония сред приказно красиви цветя. За да бъде страданието им още по-голямо! Най-кофти е да си болен през ваканцията, когато всички други празнуват...

С такива мрачни мисли влязох в медицинския център. Казаха ми, че само прегледът ще струва 80 евро. Лечението се плащало отделно. Връчиха ми лист с доста неприятни цифри. Показах си туристическата застраховка. Информираха ме, че това парче хартия, общо взето, важи само за спешни случаи. Или за „репатриране“ – ако умреш, да пренесат тялото ти безплатно у дома. Не покривало стандартни прегледи. Случаят изобщо не бил спешен. Освен това, работели само със здравната каса. Не им се занимаваше с излишна бюрокрация, един вид. Получиха най-сочната българска псувня, след което им припомних легендата за чумата и хората, които са отказвали помощ на пилигримите през Средновековието. После съжалявах за думите си, но няма как да върнеш времето назад.

Положението ставаше все по-зле. Повече от физическия дискомфорт ме притесняваше мисълта, че ще си тръгна победен - ще се разделя с приятелите, които срещнах по Пътя, няма да преживея вълнуващите мигове и няма да видя интересните места, които тепърва предстоят. Няма да вкуся от радостта на победата. Ще прекарам дни и часове в самообвинения по автогари, летища и гари, с възплаен крак, който се влошава с всяка изминала минута. Към лошия край на тази инфекция трябваше да прибавя и всички душевни терзания, които щях да си причиня сам. Беше непоносимо! Неприемливо! Трябваше да измисля нещо...

Довлякох се до една сладкарница и с пот на челото се тръшнах върху стола. Поръчах кола-кола, шоколадова торта и кафе. Нуждаех се от допълнително енергия. Събух обувката, запретнах крачол и започнах да разглеждам „пораженията“. Наблюдавах ги като блондинка – двигател с вътрешно горене. Мълчаливо неразбиране струеше от мен. Тогава за пореден път на помощ ми се притече един от ангелите на Камино.

Този път дойде под формата на пълна и усмихната, изключително жизнерадостна леличка. Седна при мен и заговори на испански. Вече схващах това-онова, включително и новините по телевизията, дори се улавях, че понякога разбирам цели изречения в пресата. Това се дължеше на привикването на слуха ми към местната реч, на малкия разговорник, който носех в джоба си и на трите латински езика, които знам. Те също имат значение. Особено френския. Та, седна ангелчето при мен и ми заговори на испански:

Каза ми, че работи като сестра в медицински център (може би същия, който бях проклед, нямаше как да разбере със сигурност) и, че всеки ден при нея идват хора със същото заболяване. Познавала

го много добре. Нямащо нищо страшно. Не било необходимо да си лекар, за да поставиш диагнозата: „Тендинит“. Възпаление на сухожилието, което може да свърши с операция, ако не се лекува.

Поисках химикал от сервитьорката и върху салфетка в сладкарницата моят ангел ми написа рецепта, придружена от подробно описание как трябва да се гълтат лекарствата за вътрешното възпаление и как трябва да третирам външните рани до пълното им заздравяване. Попитах я колко време ще отнеме всичко това. Каза ми, че поне три дни трябва да си почивам и да не натоварвам крака – само леки разходки, но без раница и тежки обувки – по джапанки, на бос крак. Трябва да се храня здравословно, да ям много плодове и да релаксирам. И ще стана като нов.

Веднага пресметнах, че това са минимум 300 евро за хотел. Сякаш прочела мислите ми, женичката написа адрес върху салфетката, където да потърся подслон. Там щели да се погрижат за мен. Можело да остана колкото поискам, дори щели да ме нахранят, ако имам нужда. Така попаднах в женски католически манастир.

Огромна желязна халка върху петнадесет метрова порта в готически стил. Почуках три пъти. От малкото прозорче се показва главата на „Батман“ – сецате се – онзи тъп виц, в който синчето на мутрата пребива монахиня, защото му се прави на Батман. Не му е мястото тук, но и тогава не беше. Ама се сетих за него. И ми стана смешно. Много смешно. Едва се сдържах да не избухна в смях. Монахинята все едно излизаше от филмите на Луи дьо Финес.

Показах ѝ подутия си крак. Нямаше нужда от излишни обяснения. Тежките порти се разтвориха и аз се озовах в красивия вътрешен двор на манастира. Настаниха ме в общата спалня, където имаше и други пилигрими, освен мен. Показаха ми къде са

душовете, пералните, кухнята, имаше и компютър с интернет, ако искам да си проверя пощата. Трябваше да платя 4 евро за първата нощувка и, ако не съм по-добре на следващия ден, можех да разчитам на гостоприемството на манастира. Предложиха ми храна. Казах им, че не съм закъсал толкова, просто нямам излишни пари за хотел. Всичко, което искам, е да продължа по Пътя към Сантяго. Пожелаха ми приятно възстановяване. Няма смисъл да бързам за никъде – да си почивам и да се наслаждавам на град Леон, щял да ми хареса. Пък каквото пожелаел Господ, това щяло да стане. Щели да се молят за мен. Тогава все още не знаех, че възнамеряват буквално да го направят и то – в мое присъствие. Имаше само едно условие – не успея ли да се прибера преди осем, тежките порти на манастира се заключват и оставам на улицата до сутринта. Никакви дискотеки, един вид. „Все пак си дошъл да се лекуваш, глупако!“ – смъмрих се наум.

През деня посетих катедралата на Леон. Катедралите са впечатляващи сгради, но има нещо злоецо в тях. Вътре свиреха на цигулка. Пееше църковен хор. Беше прохладно. Заставах под Разпятието, разположено на 20-30 метра над главата ми и тържествено дадох обещание, че ако кракът ми оздравее, няма да си купувам повече цигари. Чак до Сантяго. Това беше причината по-късно да мина на тютюн. Нищо не бях обещавал за тютюна. Тъпо парче съм си аз...

Прибрах се в осем без пет. Точно за вечерната молитва. Когато живееш в манастир, вечерната молитва е задължителна. Вкараха ни в органовата зала, където хор от монахини в продължение на един час пях молитви за здравето на пилигримите. Благословиха ни поименно, за да успеем да стигнем до Сантяго без произшествия.

Когато органът засвири, аз се просълзих. Никога не съм си представял топлата и човешка страна на католическата църква. Особено в Испания. Винаги съм я свързвал с Инквизицията. Но тези хора бяха преди всичко християни. Почувствах ги близки. Четях молитвите, които пееха, преведени на английски в молитвеник, изготвен специално за такива като мен.

На следващия ден усетих леко подобрение. Отокът спадна, раничките започнаха да хващат коричка, болката отшумяваше. Реших да остана още два дни. За всеки случай. Част от приятелите ми продължиха напред, а зад мен бяха само Пам и Джим, които също изоставаха поради заболяване. Натигнаха ме в Леон.

Когато имаха възможност, те отсядаха в по-приличните хотели. Точно до манастира имаше такъв. Беше собственост на църквата – стерилно чист, просторен и тих, с бели стени, върху които висяха огромни разпятия и платна в дебели рамки. По ъглите „дебнеха“ манекени в рицарски доспехи. Червени пътеки и килими навсякъде. Обслужващият персонал беше само от мъже, облечени в строги черни костюми с бели якички. Вдигането на шум беше забранено. Говоренето на висок глас – също. В този пет звезден хотел цареше тягостна тишина, за разлика от манастира в съседство, където младежи простираха дрехите си на двора, играеха баскетбол и се смееха. Но моите приятели ме поканиха на закуска преди да отпътуваме. Не само, че продължих, но и вече не бях сам. Камино отново ми даде всичко, от което се нуждаех.

След тази случка окончателно смених туристическото „оборудване“. Вляох в бутик на Геох и платих 140 евро за най-добрите спортни сандали. Обувките останаха закачени на пръчката ми чак до Сантяго.

МЪЖЕТЕ СА ГЛУПАВИ

По обяд, в един хубав и слънчев ден, аз и моята раница се озовахме в китно испанско градче – Хоспитал де Обриго, известно с моста над река Обриго, на който преди няколко столетия се е разиграл голям екшън с елементи на драма. Легендата ме впечатли, затова реших да ви я разкажа:

През Средновековието във въпросното градче се организираше престижен рицарски турнир. Тогавашните гладиаторски борби, един вид. По-малко кървави от борбите на римската арена, но не по-малко зрелищни. Класически, европейски, средновековен спорт със строги правила. Нещо като футбола днес. Тогавашните рицар-шампиони са имали същата слава, с каквато се ползват топ футболистите в наши дни.

Дошло времето за провеждане на прословутия турнир и в Хоспитал де Обриго пристигнал личен младеж, придружен от своя оръженосец и летописец, за да се включи в турнира. Бил висок и красив момък от знатно потекло, прославен с бойните си умения и наследник на една от най-богатите фамилии в разкошния град Леон. С две думи: турбо гъзар.

Добре де, ама „любовта е сляпа“ и „като дойде не пита“. Та, след като повалил няколко слабаци от коня, въпросният рицар взел, че се влюбил в местна селянка, дъщеря на богат търговец. Запасал меч в златния кобур, коленичил пред нея и публично ѝ предложил трофея на победата, плюс сърцето, живота, честта, свободата и благородническата си фамилия.

Не извадил обаче късмет, тъй като мацката изобщо не си падала по нафукани перковци като него. Очевидно предпочитала по-скромни мъже (за които и до ден днешен се говори, че имат по-голямо „самочувствие“). С две думи – отрязала го.

Представете си какъв шок изживял най-личният, най-знатният и най-красивият момък в Леон, по когото въздишали всички фусты, от когото се страхували всички рицари! Да бъде публично опозорен от една надменна селянка!

„Сърцето ми е оковано с веригите на любовта. Мъжката ми чест е накърнена“ – продиктувал той на своя оръженосец-летописец, въздъхнал тежко и добавил: „Трябва да направя нещо по въпроса!“.

Не му отнело много време да мисли. Мисленето не било сред силните му качества. Просто извадил меч, забил го в началото на моста и произнесъл средновековната фраза: „Thy shall not pass!“

С други думи: всеки, който искал да мине, трябвало да го предизвика на дуел - лично или чрез свой застъпник. И да го победи. Нашият нямал намерение да мърда от там. Въпрос на чест!

Възникнал голям проблем. Цели семейства останали разделени от река Обриго, защото никой вече не можел да използва моста. Търговийката замряла. По моста минавал не само древният поклоннически път към Сантяго, но и още по-древният търговски път към океана – важна стопанска артерия още от римско време.

Не помогнали заплахите на местния кмет, който обявил щедра награда за главата на самонадеяния момък, не помогнали молбите на семейството му да зареже тая глупост, да забрави малкия инцидент и да се ожени за най-знатната дама в родния си град. Само да се върне жив и здрав! Не помогнали стотиците предложения за брак и обясненията в любов, които получил от местните хубавици. Пичът бил непреклонен – ако искаш да минеш по моста, трябва да го победиш на дуел. Точка по въпроса!

Кандидатите за слава не закъснели. Защитникът на моста счупил няколко хиляди копия и изкривил няколко стотин меча в тиквите на бабаити от четирите краища на Европа. Станал толкова популярен, че мъжаги от Черно море до Атлантическия океан идвали, за да тестват бойните си умения срещу него и евентуално да отнесат торба с жълтици у дома. Дори двама сърби и един българин се прибрали с подвити опашки. Минала цяла година и...никой не успял да прекоси реката.

Защитникът решил, че това е достатъчно. Мъжката му чест била възстановена! Тържествено обявил края на своя обет и дал нов – да извърви бос пътя до Сантяго, където да се изповяда и да се

освободи от оковите на любовта. Така и направил. От този ден нататък историята мълчи за неговата съдба.

„Ето какви мъже са вървели по Камино!“ – въздъхнах аз, чувствайки се поне малко съпричастен със съдбата на знатния момък. И запалих цигара в средата на моста.

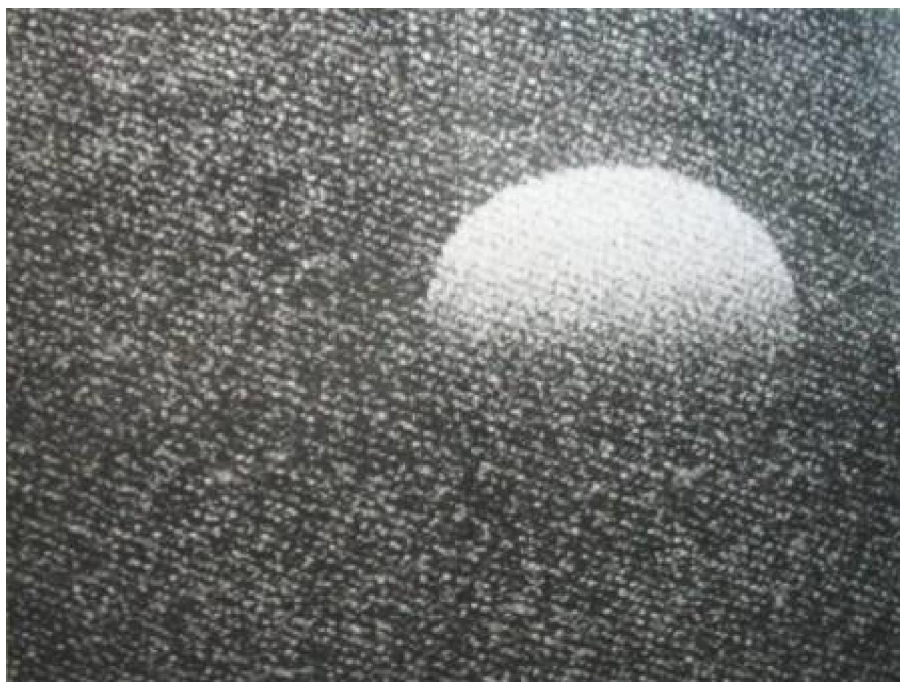
Дрънчене на щитове и мечове, цвилене на коне и тропот на конски копита, дървени копия, разпадащи се на хиляди трески, възторжени викове от тълпата, аромат на топли гевреци от количките на амбулантни търговци – такива образи, звуци и картини минаваха през главата ми...

„Тишо, цялата тази история мога да ти я разкажа само с три думи“ – прекъсна вдъхновението ми красивата германка, с която пътувах онзи ден: „Мъжете са глупави!“

И ме върна обратно в реалността на нашия, далеч по-технически свършен, но и далеч по-малко романтичен 21 век.

НЕЙНИТЕ ПОСМЪРТНИ ПРИКЛЮЧЕНИЯ

В рекламната агенция се запознах с Пенко Скумов. Мога да го опиша като прекрасен дизайнер, фотограф с рядко срещан талант, вдъхновен музикант, чувствителен поет и вярващ християнин, но най-вече мога да го нарека „човек“.

Малко преди да замина за Испания получих от него подарък – автобиографична книга, озаглавена: „Моите посмъртни приключения“, на Ю. Вознесенская.

Историята накратко: една жена пада от терасата и си чупи врата. Следва интересно пътешествие из Библейския Рай и Дантевия Ад, което си струва да бъде прочетено, но не толкова шокиращата история ме поразя, колкото шокиращите обстоятелства, свързани с нея. Накрая авторката се връща към живота, за да разкаже своите посмъртни приключения. Това беше единствената книга, която взех със себе си в Испания.

Франциско, Розита, аз и Лийн вече се намирахме на територията на Галисия. Отбихме се за бира в един крайпътен бар, но мен нещо не ме свърташе на едно място през онзи ден и продължих по Пътя сам. Около два часа се разхождах сред избухнали в бяло плодни дръвчета. Благодарих на себе си многократно за удоволствието, което си бях причинил.

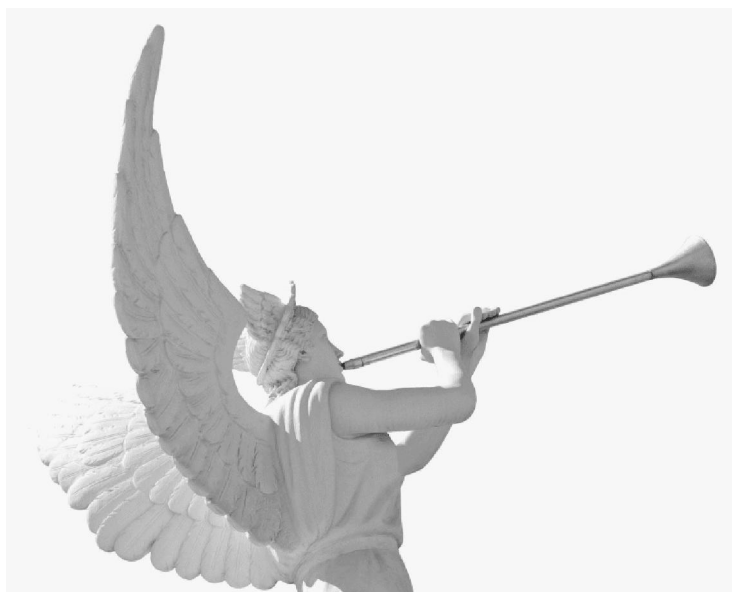
Тогава се случи нещо интересно. Видях най-щастливия човек на земята. Вървеше срещу мен, стискаше вестник и плачеше от радост. Пошегувах се тъпо, че Сантяго е в обратната посока, а той ме заговори на перфектен английски. Каза, че е университетски преподавател. Преди година негова студентка паднала от терасата и си счутила врата. От тогава била в кома. Преподавателят отишъл в катедралата на Сантяго и дал обет, че ще върви по Камино в продължение на една година за пълното ѝ възстановяване. Денят на нашата среща беше предпоследният ден от въпросната година. 1700 километра в двете посоки. Беше ги извървял 4 пъти! В началото тръгнал с кучето си, но животното се изтощило и трябвало да го изостави в приют, за да може да спази обета.

„Баста, всичко ме боли, няма кост, която да не ме боли! Едва ли някога ще тръгна отново пеш, баста!“ Показа ми вестника, който стискаше в ръце. Заглавната статия на местен всекидневник съобщаваше, че студентката току що е излязла от кома и предстои нейното изписване от болницата за домашно лечение. Годината беше изтекла. Обетът беше подействал. Разделихме се и всеки продължи по своя Път. Тогава се сетих за единствената книжка, която носех със себе си чак от България.

Хвърлих раницата на земята - между плодните дръвчета, избухнали в бяло. И седнах върху нея. Бях абсолютно сам. Запалих

цигара. Потънах в мисли. Разумът отказва да приеме такива „съвпадения“, дори пред лицето на неопровержими доказателства. Времето спря за момент. Познати гласове ме настигаха от далече. Пътят продължаваше...

РАЗГОВОР С АРХАНГЕЛА

*Бушуваше се океанът
Красив за боговете
За смъртните опасен
Притихнал бе човекът
Там до бреговете
С поглед ясен*

Ето го и него – носът над Атлантика. Последното парче земя. Finisterre... Краят на света. Поклонникът седна. Целуна тояжката и внимателно я постави до себе си. Десетки метри по-надолу стихията налиташе върху брега, но след всяка следваща вълна скалите се подаваха все по-високо над водата. Имаше отлив. И Луната горе, устремена към хоризонта, дърпаше морето след себе си.

Какво ли не преживя по Пътя! Мускулите му заякнаха като корабни въжета. Ръцете и врата му се опекоха на слънцето и вятъра в планините. Мазолите му станаха твърди като кост. Вече нямаше

нужда от сандали – можеше да стъпва бос върху остриите камъни. А и сандалите му отдавна бяха скъсани...

Притихна, заслушан в прибой. Потъна в спомени за разбойниците, които се опитаха да го убият. За вълците, които се опитаха да го разкъсат. Благодарни в сърцето си на монасите, които го подслониха и на рицарите, които го защитиха. Извади индулгенцията, връчена му от епископа в Сантяго. Целуна я. Скри я обратно в пазвата – близо до сърцето.

Загледа се в безкрая. Самотен остров воюваше с ветровете недалеч от брега. Мъртвите течения сякаш отмиваха болката, натрупана в ставите му. Облекчаваха умората, събрана по Пътя. Един голям гуцър излезе изпод камъка до него. Огледа се. И влезе обратно. Такива като него идваха често тук. Окъсани и дрипави. Млади и стари.

Поклонникът стана, приближи бездната и запрати тоягата в небитието. Повече нямаше да му служи. Свършила си беше работата. Гонила беше кучетата. Плашила беше бандитите. Подпирала го беше по стръмните пътеки назад, в планините, където се срещнаха за пръв път. Където тя избра него, за да я пренесе до Великото море. Сега бяха свободни от задълженията си един към друг. Всеки трябваше да продължи по Пътя си сам.

Отправи молитва на благодарност към небесния Закрилник затуи, че го беше опазил жив. Благодарни Му за безценните уроци и напътствия, за прекрасните съвети. Архангел Гавраил – Вестителят, Пазителят на небесните тайни, Повелителят на Луната и Водата беше негов приятел и защитник от малък. Често разговаряха с думи прости и ясни – тъй, че дори той, неукият, да може да Го разбере. Понякога в съня му се явяваше, но понякога и буден Го слушаше да

говори с езика на Любовта. Помагаше му в беда. Утешаваше го в трудни моменти.

Поклонникът вярваше безпрекословно в Гавраил. Искаше му се тъй добре да познава и Бога. Затуй беше тръгнал по Пътя. А ето, че се намираше в самия му край и Бог продължаваше да бъде невидим за него. Загледан в Луната над откритото море, поклонникът каза:

– Гавраиле, тук ли си?

– Няма по-подходящо място за среща с мен. И по-подходящ начин от благодарността. Винаги, когато погледнеш към небесата, аз поглеждам обратно към теб. Защото ние никога не сме били разделени. Тук съм. Говори.

– Знаеш, тръгнах по Пътя в търсене на Бога, а ето, че вече съм в края му и никъде не Го виждам. Искам да ти задам един въпрос.

– Още преди да си ме питал, аз ще ти отговоря! Защото Господ е моята сила и Той живее вечно у теб, както у мен. Ти отдавна вече го виждаш. Дори сега Той е пред очите ти в целия Си блясък, но може би все още не знаеш това. Питай. И ще разбереш.

– Вярвам безрезервно в Теб, Гавраиле! Винаги си ме подкрепял и закрилял, за което съм Ти безкрайно благодарен! Но намирам Бог за твърде далечен. Искам да те питам, щом вече сме изградили връзка, щом познавам толкова могъщо същество като Теб, което може да мести огромни маси вода пред очите ми далеч към хоризонта, щом толкова блестящо светиш, тъй че всеки път да мога да те виждам, повдигна ли взор към небесата, щом е тъй, не ми ли стига в краткия живот, отреден ми тук, на земята, да се осланям единствено на Теб? Да отправям молитвите си само към Теб? И да

не занимавам Бог с тревогите си, защото Той е твърде непонятен за мен, а Ти си ми толкова близък и сърдечен другар?

– Скъпи човече! Братко мой! Ангеле небесен! Мога да премествам водните маси и да светя в небето, защото аз съм светилото и аз участвах в създаването на водата. Всеки прилив и отлив на великия океан, който виждаш с очите си, е едно мое вдишване и едно мое издишване. Но чуй това, което ще ти кажа. И го запомни добре!

– Слушам, целият съм в слух! Напрегнати са сетивата ми до край за скъпоценната Ти мъдрост!

– Последният път, когато Господ издиша, Той създаде Вселената. И всичко в нея. С последното си дихание Той създаде теб и мен. Рано или късно, Той ще ни прибере обратно при себе си – там, където принадлежим. И в Космоса ще има ни звук, ни светлина. Но преди това ще минат милиони години и ти вече няма да си тук, за да го видиш с очите си. Не и във формата, в която разговаряш с мен сега. Аз вдишвам и издишвам всеки Божи ден. И всяка нощ изгрявам в небосклона. Затуй трябва да отправяш молитвите си към Бога. Защото колкото по-къси са денят и нощта в сравнение с Вечността, толкова по-силен ще да бъде отговорът на молитвата ти, отправена директно към Източника...

Очите на поклонника се насълзиха. Плачеше от любов и благодарност. Значи усилията му не бяха напразни! Значи ненапразно кожата му беше почерняла от слънцето и нозете му се бяха превърнали в копита. Колкото и рани да бележеха тялото му, колкото и болка да прикриеше дрехата му още, всички те щяха да са недостатъчни за великата отплата, която получи.

– А ти, защо се усъмни? – прошепна гласът от морето.

Задуха вятър. Луната се скри зад гъсти облаци. Стана тъмно и студено. Поклонникът тръгна обратно към сушата. Наблизо имаше рибарско селище. Чакаше го дълъг път обратно към вкъщи. Трябваше да си намери място, където да преспи тази нощ, да събере сили, да отдъхне. Преди да поеме обратно по Пътя.

ПРАКТИЧЕСКИ СЪВЕТИ

Ще завърша този пътепис с малко практически съвети, които се надявам да ви бъдат полезни, ако решите да тръгнете по Пътя към Сантяго. Най-вероятно пропускам доста съществени моменти, затова питайте, ако нещо ви интересува, но не съм се сетил да го отбележа тук. В края на книгата има контакти. И така:

Връзката София – Мадрид – София е чудесно уредена. Летят както редовни, така и нискотарифни авиолинии. Пътуването с влак до Испания е по-скъпо и сложно за организиране, но можете да се поинтересувате как стоят нещата в ж.п бюро „Рила“, ако ви се занимава и непременно държете да пътувате с влак. Пътуването с автобус до Испания е истинска лудост, според мен. Испания се намира на другия край на континента. Трябва да го „пропълзиш“ целия, за да стигнеш до там. Отделно, това е гигантска държава. Не зная колко струват автобусните билети, но аз летях и то по най-

скъпия начин – еднопосочно. На отиване платих 80 лева (билет, летишни такси, застраховки, багаж, всичко), на връщане – 120. Нискотарифните полети ги обявяват когато си искат, а цените се менят непрекъснато. Но пък линията е редовна и човек има разнообразие от дати, между които да избира. Логиката е, че колкото по-рано си купиш билет, толкова по-евтино излиза. Моите билети ги резервирах една седмица по-рано. Плащането става с дебитна/кредитна карта онлайн – директно в сайта на авиокомпанията. За предпочитане е картата да носи логото на Visa или MasterCard. Естествено, можеш да си купиш билет и от касата на летището в брой, но крайно време е да се присъединиш към 21-ви век.

Нискотарифните билети са електронни. Всичко, което получаваш, е едно номерче, което трябва да съобщиш на чек-ина. На връщане си го записах върху кутията за цигари. Видях, че системата действа и се доверих изцяло на процеса. В случай, че пътуваш само с ръчен багаж, може да платиш няколко евро допълнително за електронен чек-ин. Така отиваш директно на терминала, без да чакаш опашки. Естествено, трябва ти и документ за самоличност. С лична карта можеш да пътуваш навсякъде из ЕС.

Нискотарифните полети са най-интелигентният, удобен и евтин начин да стигнеш до Мадрид. Столицата е далеч от Пътя към Сантяго, но предлага куп алтернативи за транспорт до там:

1/ Рент-а-кар услугите са сравними с тези в България, като цени, стига да не си претенциозен шофьор. Но трябва да имаш кредитна карта;

2/ От Мадрид пътуват редовни автобуси до всички по-големи градове по Камино. Повечето търгват от автогара Avenida de America;

3/ Можеш да пътуваш на стоп или да влезеш в някой сайт за споделени пътувания и да си разделите горивото към избраната от теб дестинация с други хора;

4/ Може да пътуваш и с влак. Излиза малко по-скъпо;

5/ Но можеш да отидеш и пеша. Нали си дошъл да вървиш стотици километри пеша, така или иначе? Хехе, шегувам се.

За престоя в Мадрид е необходимо предварително да си резервираш стая в хотел или легло в хостел. Хостелите също предлагат самостоятелни стаи, но на по-висока цена. И не всички. Цените на хостелите в Мадрид, като цяло, са ниски, защото предлагането е огромно. Аз отседнах в идеалния център срещу 11 евро на вечер. Препоръчвам hostelworld.com. Има огромно разнообразие от хостели, с резервационна система, снимки, подробни описания и адекватни ревюта от посетители. Предплаща се само депозит. В случай, че си изтръвеш полета или закъснееш, не губиш почти нищо. Но не бива да допускаш грешката да пристигаш в Мадрид без предварителна резервация, както направих аз на връщане от Сантяго. Четири часа обикалях по хотели и хостели и никъде не намерих свободни места. Накаря се подслоних при един мошеник, който ми взе 50 евро за стаичка метър на два, в изключително долнопробен хотел с една звезда.

За ходенето ти трябва удобни обувки. Обикновени маратонки вършат чудесна работа, но си вземи два чифта, за да ги редуваш. Така излизат по-малко пришки и е по-хигиенично. Отделно, имаш резервен чифт, ако единият се скъса. Не ти трябва специални

туристически обувки. Моят най-добър избор бяха сандалки Geox, които продължавам да нося и до днес. Неслучайно всички статуи на пилигирими по Пътя са обути в сандали. Краката дишат и, ако подметката е достатъчно мека, нямаш проблем да вървиш стотици километри с тях. Нямаш проблем и да ги намокриш, ако завали дъжд. Естествено, трябва ти закрити обувки за планината. Там става студено и само през лятото не вали сняг.

Най-удобните сезони за вървене по Камино са пролет и есен. През лятото има най-много поклонници, заради ваканциите, но тогава жегата е просто убийствена. Аз успях на няколко пъти да слънчасам през март, не зная как издържат хората през август. В Испания жегата е сравнима с тази в Северна Африка. Зная, защото съм прекарал част от детството си в Африка. Нищо, че Камино е в северната част на страната. Пак е горещо. Слънцезащитният крем с висок фактор и пончото / дъждобранът са просто задължителни. През зимата може да натрупа сняг и някои от пътеките да станат непроходими. Освен това, багажът, който мъкнеш през лятото е един, а през зимата – съвсем друг.

Раницата е всичко, което притежаваш. В нея се побира цялото ти имущество по време на прехода. Със сигурност ще потеглиш с твърде много излишни неща, но след като им робуваш достатъчно дълго и умората се превърне в изнемога, ще изхвърлиш / подариш повечето от тях. Аз поех с 15-16 килограмова раница, която още на втория ден олекна до 8 килограма. В нея оставих само най-необходимото: дрехи, бельо, чорапи, хавлии и лекарства. Нито повече, нито по-малко. Всичко останало си купувах по Пътя.

Цените са сравними с тези в България, специално за хранителните стоки. За останалите неща също, но равностойността

на някои стоки / услуги в евро се равнява на тази в лева у нас. Храната е много достъпна. В повечето ресторанти има „меню на деня“, което е доста обилно и върви между 8 и 12 евро на човек, като нерядко в цената влиза и бутилка трапезно вино. Шопинг маниаците ще се радват на истински намаления по оживените търговски улици и в моловете, където са представени всички световни марки. Няма нужда да си мъкнеш покупките на гърба. Използвай пощите, за да ги изпратиш до крайната дестинация, откъдето ще летиш обратно или ги изпрати директно в България.

Нощувките по Пътя са евтини за нискобюджетния пилигрим. През 2009-та година варираха между 5 и 8 евро в областта Кастилия и Леон и бяха твърдо три евро навсякъде в областта Галисия. Това важи само за albergue (refugio), предназначени единствено за поклонници. В тях не можеш да останеш повече от една вечер, освен ако не си болен. Задължително получаваш дата и печат, че си минал от там – за спомен и, за да докажеш в Сантяго, че наистина си вървял по Пътя пеша. Естествено, може да измамиш себе си, като обикаляш с автомобил и спиш евтино на всеки 20-30 километра, но какъв е смисълът? Трябва ти поклоннически паспорт – най-обикновена книжка, подобна на тази от Стоте национални туристически обекта у нас. Във всеки туристически информационен център по Пътя и във всяко albergue ще те ориентират как да си извадиш такъв. Повечето от служителите на albergue-тата са доброволци и не получават заплащане за труда си, така че не се отнасяй към тях като с обслужващ персонал. Тези хора са главната и единствена причина поклонниците да имат достъпен подслон във всяко населено място. Условиата в повечето albergue-та са доста приемливи, да не кажа – приятни. Осигурени са всички удобства:

самостоятелни душ кабинни, добре оборудвана кухня, автоматична пералня с монети, чисто спално бельо, легла и завивики. Навсякъде има одеала, така че няма нужда да мъкнеш спален чувал. После ще ми благодариш за това. Храната може да си я осигуриш сам, но питай домакините дали не предлагат вечеря. Така срещу 4-5 евро на човек можете да получите и топла храна, ако се съберете повече хора. Другият вариант е да си сготвиш нещо сам или с компания. Изпробвал съм всички варианти. Всичките стават. Нощувките не са с предварителна резервация – оставаш там, където има място. В повечето градчета, дори в селата понякога, има повече от едно albergue. Навалицата е най-голяма през лятото.

Съществува и друг вид настаняване, естествено. Хостелите са по-скъпи, отколкото в Мадрид, защото липсва толкова голямо предлагане. Хотелите са само в по-големите градове и вървят, горе-долу, така: 50 евро за три звезди, като за всяка следваща звезда умножаваш минимум по две. Това, естествено, е твърде относителна информация, датирана е към 2009-та година и важи за най-масовите, амортизирани хотели. Нощувките в елитните вериги или в историческите резиденции са по-скъпи. Няма нищо по-хубаво от това да се порадваш на малко лукс от време на време, а защо не и през цялото време, но купонът, като цяло, е в albergue-тата. Там се събират дори хората, които ползват апър клас акомодейшън, за да не са сами. Там се пие виното, там се случват любовните истории и социалните контакти, ама истинските, не като тези във Фейсбук. Естесвено, може да спиш и на палатка, но това значи двойно повече багаж.

Навигацията по Камино е лесна. Съществуват различни указателни табели. Следваш стрелките и толкова. Ако се изгубиш,

все някой ще те върне обратно в „правия път“. Издадени са тонове пътеводители с детайлни описания на всички забележителности по Пътя. Досадно ми е да чета такива неща, защото предпочитам да преживея всичко без предварителна нагласа. Все пак зная, че има хора, които не разсъждават по същия начин, затова потърсете някой от световните туристически гидове за Камино. Български гид все още не съм виждал, но ако има – посочете го тук, за да улесните хората, които решат да поемат към Сантяго.

В Сантяго де Компостела ще ви издадат документ, че сте извървели Камино. Полага се на всеки, който е изминал поне 100 км пеша или 200 км с велосипед, но за велосипедистите не съм сигурен. Шеговито наричам документа „Индулгенция“, защото не разбирам нищо от латинския текст, изписан върху симулацията на пергамент. Току виж се оказало точно такава. За всички успешно пристигнали поклонници се извършва празнична литургия в катедралата на Сантяго. Ще ви споменат поименно, заедно с националността, откъде сте тръгнали и кога сте пристигнали. Литургията е много красива, както и златният орган, който я придружава. Най-впечатляващо, обаче, е огромното кандило, което размахват накрая – окачено е на въже, дълго десетки метри, задвижва се с ръчна сила и хвърчи по цялата дължина на катедралата. След литургията прегръщаш статуята на Сантяго и отиваш да пиеш бири. Току що си завършил първото си истинско поклонение. Много хора се връщат отново и отново, защото всеки Път е различен. И всеки път е различно. Buen Camino!

КАК ДА ВЪЗНАГРАДЯ АВТОРА?

Ако пътеписът ми ви е харесал или се окаже полезен за бъдещи приключения, можете да възнаградите усилията ми, като си "купите" символично копие от него, на определена от вас цена. Без дори да ставате от компютъра. Ето как:

1/ С дебитна или кредитна карта, която носи логото на Visa или MasterCard:

Посетете този линк: https://www.epay.bg/credit_wt.cgi Попълнете кратката бланка. Посочете като получател asktisho@gmail.com или КИН 0962521724. Описание: КНИГА.

2/ С регистриран профил в ePay:

От Меню „Преводи“ изберете „Изпрати превод на друг потребител“. Посочете като получател КИН 0962521724. Описание: КНИГА.

3/ С банков превод - онлайн или от касата на всяка банка:

IBAN: BG74 CECB 9790 0088 6818 77 / BIC: CECBVBGSF

Получател: Тихомир Димитров. Основание: КНИГА

(Ако посетите офис на Централна Кооперативна, моля уточнете, че захранвате микросметка в ePay и посочете КИН 0962521724 като основание за превод)

Мерси за подкрепата! Свободният достъп до нова българска литература онлайн е възможен благодарение на хора като вас!

ОЩЕ КНИГИ ОТ ТИХОМИР ДИМИТРОВ:

33 любовни разказа, а не романа има вътре, не очаквайте друго. И, все пак, една свързана история е всичко. За понаблюдателния читател...Предимството е, че може да четеш фрагменти, без да ти трябва цялото. Другото предимство – може да четеш веднага, без да ти трябва кеш. Третото предимство – в един роман не може да има толкова различни стилове. Жанрков експеримент или чиста шизофрения? Предпочитам първото. Всеки читател ще открие себе си вътре. Просто трябва да намериш *твоя* разказ.

Директен достъп до цялото съдържание на книгата:

<http://asktisho.files.wordpress.com/2010/11/33-lubovni-istorii.pdf>

ДУША НАЗАЕМ

Тихомир Димитров

„Душа назаем“ е художествен роман за човешките слабости. Една разходка из Малмьо, Токио, Кайро и Санкт Петербург по петите на измамата. „Накарай някого да повярва и прави с него каквото си поискаш“. Това е девизът на главния ми герой. „Страхотен сюжет и чудесно написана история!“. Поне така твърдят повечето хора, които вече са я чели.

Директен достъп до цялото съдържание на книгата:

http://chitanka.info/text/18891-dusha_nazaem

Хартиено копие с личен автограф:

http://asktisho.wordpress.com/kupi_kniga/

«Справедливост за всички» е история, която се опитва по качествено нов начин да разгледа взаимоотношенията между хората в една арогантна, болезнено истинска и деформирана среда, каквато е българската – тук и сега. Става дума за живота на една модерна и красива млада жена, която може да прави с мъжете каквото си поиска и го прави именно, защото може. Но не се заблуждавай, това не е лигава любовна история, булевардна кримка или секс четиво. Историята е истинска, защото е писана като военните устава – с кръв. И предупреждавам – хапе.

За свободен достъп до съдържанието на цялата книга щракни върху категория **ДЕБЮТЕН РОМАН** в блога и скролвай надолу.

ОБРАТНА ВРЪЗКА

*За критики, мнения и впечатления
относно съдържанието на тази книга,
за издателски предложения и за достъп
до цялото творчество на Тихомир Димитров,
както и за обратна връзка с автора,
моля посетете:*

«Писателският блог на Тишо», на адрес: <http://asktisho.wordpress.com>

Или се свържете директно с автора на: asktisho@gmail.com

Тихомир Димитров

ПО ПЪТЯ КЪМ САНТЯГО

Българска,

Първо (електронно) издание

Лиценз:

Поставянето на линкове е свободно. Използването на части или на цялото произведение за некомерсиални цели е позволено с посочване на автора и линк към оригинала. Използването с комерсиална цел се заплаща по споразумение.

Публикуване на преработки не се допуска по никакви причини.

Тихомир Димитров, автор, 2011, <http://asktisho.wordpress.com>